

ایران

ویژه‌نامه «مناطق آزاد» / مهر ۱۴۰۱

معاون اقتصادی دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی
درگفت‌وگو با «ایران» تشریح کرد
۴ گام برای بین‌المللی کردن مناطق آزاد ایران

معاون امور حقوقی و مجلس دبیرخانه شورای عالی
مناطق آزاد و ویژه اقتصادی درگفت‌وگو با «ایران»:
کاهش مشوق‌ها به نفع رقبای ایران است

مدیرعامل منطقه آزاد قشم در گفت‌وگو با «ایران» خبر داد
**احداث شهر فرودگاهی ۵۰۰ میلیون دلاری
در قشم**

ویژه‌نامه عملکرد و جایگاه مناطق آزاد
در اقتصاد ایران

ویژه‌نامه
مناطق آزاد

نوار مهری توسعه برزی

گام دوم در مسیر زیرساخت‌های توسعه‌ای مناطق آزاد با هدف اثرگذاری بیشتر بر معادلات اقتصاد منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران

■ سعید محمد

مشاور رئیس جمهور و دبیر شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی

از ظرفیت‌ها، مزیت‌ها و فرصت‌های متنوع و چند بعدی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی است که می‌تواند علاوه بر رونق فضای کسب و کار شرکت‌های نوپای فن‌آور، نوآور و دانش‌بنیان و بویژه کسب و کارهای نوین؛ توانمندی‌های ملی و قابلیت جذب ظرفیت‌های موجود در کشورهای منطقه را نیز دارا باشد. براین اساس مناطق آزاد جمهوری اسلامی ایران در این مسیر می‌تواند به مرکز ثقل شرکت‌های دانش پایه و فن‌آور محور کشورهای خاورمیانه و اوراسیا تبدیل گردد.

نکته حائز اهمیت اینکه آنچه دبیرخانه شورای عالی و مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران ظرف یک سال گذشته وجه همت خود قرار داده را می‌توان در شاخص‌هایی چون اعمال سیاست‌های فساد ستیزی در قالب بازگشت املاک و اراضی به بیت المال با ارزش ۱۳۳ هزار میلیارد تومان، دستیابی به تراز تجاری مثبت در میزان واردات و صادرات مناطق آزاد، افزایش ۵۸ درصدی جذب طرح‌های سرمایه‌گذاری در این مناطق و همچنین در اولویت قراردادن پیوسته‌های فرهنگی و اجتماعی به طرح‌های سرمایه‌گذاری و زیرساختی مناطق آزاد به همراه رشد شاخص حضور گردشگران در تعطیلات نوروزی ۱۴۰۱ مشاهده کرد؛ در نتیجه علاوه بر تمرکز بر اولویت‌های زیرساختی و حمایت از سرمایه‌گذاران، توجه به مؤلفه‌های مختلف فعالیت‌های اقتصادی و خدماتی که تکمیل کننده زمینه‌ها و فرصت‌های مختلف عملکردی مناطق آزاد تجاری صنعتی کشور محسوب می‌شود نیز در دستور کار قرار گرفته است. در پایان یادآور می‌شود پروژه‌های افتتاح شده و طرح‌هایی که عملیات اجرایی ساخت آنها آغاز شد در قالب اجرای سیاست‌های راهبردی رهبر معظم انقلاب و ریاست محترم جمهور در خصوص توسعه همکاری‌های منطقه‌ای است و براین مبنای استراتژی گسترش و افزایش زیرساخت‌های سخت افزاری و نرم افزاری توسعه همکاری‌ها با کشورهای عضو کریدور شمال-جنوب و اتحادیه اقتصادی اوراسیا در دستورکار قرار دارد. موضوعی که در خصوص فرصت‌های بی‌نظیر ناشی از برگزاری بزرگترین رویداد ورزشی منطقه یعنی جام جهانی فوتبال در کشور قطر، در مناطق آزاد جنوبی کشورمان نیز در حال اجرا می‌باشد. امری که معطوف به ظرفیت‌های گردشگری و توریستی مناطق آزاد کیش و قشم است و یقیناً در ادامه در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی دیگر در ارتباط با تمام کشورهای منطقه و سازمان‌های منطقه‌ای همچون ا.ک.و، دی هشت، سازمان همکاری شانگهای و سازمان همکاری اسلامی که جمهوری اسلامی ایران عضو آنها می‌باشد نیز تداوم پیدا خواهد کرد.

البته باید توجه داشت که برای توسعه مناطق آزاد نیاز به همکاری نزدیک همه دستگاه‌های اجرایی و همچنین قوای مقننه و قضائیه است و باید فهم مشترکی از ظرفیت‌های مناطق آزاد در بین مسئولان امر ایجاد شود تا بتوان معافیت‌ها و مشوق‌های مناطق آزاد را مجدداً احیا و حکمرانی متمرکز را در این مناطق ایجاد نمود که البته در حال حاضر به دلیل اینکه دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد از جایگاه خوبی برخوردار نیست، پیگیری موضوعات فوق الذکر با سختی در حال انجام هستند.

افتتاح و آغاز عملیات اجرایی ۷۱ طرح سرمایه‌گذاری، عمرانی، تولیدی، خدماتی در دومین مرحله از افتتاحیه‌های مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور در دولت مردمی آیت‌الله رئیسی، در عرض حدود یکسال از دور جدید فعالیت‌های این مناطق در هفته دولت، بیانگر عزم جدی این بنگاه‌های حمایتی و راهبردی اقتصاد کشورمان در راستای ایفای نقش بیشتر در معادلات و همکاری‌های اقتصادی جمهوری اسلامی ایران با کشورهای منطقه است.

براین اساس ۵۱ طرح عمرانی - زیرساختی، تولیدی - صنعتی با ارزش سرمایه‌گذاری ۶۳۰۰۷ میلیارد ریال در این مناطق مورد بهره‌برداری قرار گرفته و در عین حال به‌صورت همزمان شاهد شروع عملیات اجرایی احداث ۲۰ طرح سرمایه‌گذاری با حجم سرمایه‌گذاری ۱.۱۱۷.۸۲۰ میلیارد ریال بودیم. قطعاً افتتاح طرح‌های عمرانی - زیرساختی در زمینه‌های عمران روستایی، شهری، زیرساخت‌های بندری، فرودگاهی، سلامت و ورزش تأثیر قابل توجهی در جبران عقب ماندگی‌های برجای مانده از گذشته و ایجاد زیرساخت‌های جدید برای فرصت‌های نوین سرمایه‌گذاری و فعالیت اقتصادی یک راهبرد آینده نگرانه در مسیر جذب و نگاهداشت طرح‌های سرمایه‌گذاری محسوب می‌شود.

در ارتباط با تنوع حوزه فعالیت این طرح‌های سرمایه‌گذاری در حال افتتاح می‌توان به گستره‌ای از واحدهای تولیدی پوشاک، مواد غذایی، صنایع شیمیایی، کشاورزی (کشت گلخانه‌ای، هیدروپونیک و صنایع وابسته)، آرایشی - بهداشتی، الکترونیک، قطعات خودروهای سبک و سنگین، صنایع فولادی و سلولوزی اشاره کرد.

از طرف دیگر در میان طرح‌های مزبور، برخی از کارخانجات، طرح‌های توسعه خود را به‌صورت رسمی در مدار افزایش تولید قرار می‌دهند، این مهم به این معناست که نه تنها کسب و کارهای تولیدی مناطق آزاد از رکورد ناشی از تحریم و کرونا خارج شده‌اند بلکه با مجاهدت جهادگران اقتصادی مناطق آزاد، وارد دوران گسترش فعالیت‌های خود نیز شده‌اند. دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در راستای اجرای منویات رهبر معظم انقلاب که در قالب بیانیه راهبردی گام دوم انقلاب و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی مستظهر شده، اقدام به ایجاد فضای ذهنی و فهم مشترک میان نهادها و ارگان‌های مختلف با بهره‌گیری از فرصت انعقاد تفاهمنامه‌های همکاری دو جانبه نموده تا اتمسفر و اکوسیستم مناطق آزاد تجاری صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی با هم‌افزایی میان نهادهای فرصت‌های رشد و توسعه بیش از پیش داشته باشد.

در این راستا با تهیه راهبردهای تخصصی برای هر منطقه و تهیه شاخص‌های مربوطه و تبدیل به برنامه‌های کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت طرح تحول فرهنگی و اقتصادی مناطق آزاد در دست اقدام است. از مهم‌ترین تفاهمنامه‌های منعقد شده می‌توان از دانشگاه‌ها و وزارت تعاون در حوزه‌های پژوهش‌های علمی و ارتقای استانداردهای زیست بوم کاری مناطق آزاد نام برد. اما تفاهمنامه با معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری ناظر بر ایجاد و توسعه اکوسیستم نوآوری و تجاری‌سازی دانش، نوآوران و پژوهشگران کشورمان با بهره‌گیری

- ۳ رکوردشکنی‌های مناطق آزاد و ویژه در دولت سیزدهم....
- ۴ گام برای بین‌المللی کردن مناطق آزاد ایران.....
- ۶ رویکرد برای تحول فرهنگی و اجتماعی مناطق آزاد.....
- ۱۰ کاهش مشوق‌ها به نفع رقبای ایران است.....
- ۱۲ تعبیر رؤیاهای دیرینه جزیره زیبای قشم.....
- ۱۶ احداث شهر فرودگاهی ۵۰۰ میلیون دلاری در قشم.....
- ۱۸ پلن A و B برای جام جهانی قطر.....
- ۲۳ طرح‌های بزرگ با نقش آفرینی در اقتصاد ملی.....
- ۲۴ تبدیل چابهار به قطب سوم پتروشیمی کشور.....
- ۲۵ طرح‌های منطقه آزاد چابهار.....
- ۲۶ منطقه آزاد انزلی حلقه اتصال ایران با اوراسیا.....
- ۲۸ آغاز اجرای ۱۷ طرح ۷۵۸ میلیارد تومانی.....
- ۳۱ ۲ هزار میلیارد تومان پروژه سهم منطقه آزاد ماکو.....

ایران ویژه‌نامه «مناطق آزاد»

صاحب‌امتیاز
سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی

سردبیر

کمیل نقی‌پور

معاون سردبیر

محمد ملاعلی اکبری

دبیر ویژه نامه

سیاوش رضایی

دبیر اجرایی تحریریه

مهدی کلهرنژاد

صفحه‌آرایی

حجت حکیمی(دبیر)، مهدی بخشی

تصحیح

محسن جانی‌پور

عکس

ابوالفضل نسایی(مدیر)، رضا معطریان، سجاد صفری، علی

محمدی، علیرضا صوت‌اکبر

آرشیو

ابراهیم حیدری، شیدا میروهابی و زینب نجفی

ادیت عکس

محمد آقارضا و سید جواد شریفی

نشانی

تهران، خیابان خرمشهر، شماره ۲۰۸

صندوق پستی ۵۵۳۸-۱۵۸۷۵

تلفن: ۸۸۷۶۱۷۲۰ - نامبر: ۸۸۷۶۱۲۵۴

لینتوگرافی، چاپ و صحافی

موسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران

www.iran-newspaper.ir

editorial@iran-newspaper.ir

ایران اقتصادی:

www.ireconomy.com

افتتاح همزمان ۷۱ پروژه مناطق آزاد با حضور معاون اول رئیس جمهور

۷۱ پروژه در ۹ منطقه آزاد افتتاح و آغاز شد

رکوردشکنی‌های مناطق آزاد و ویژه در دولت سیزدهم

پروژه‌های ۹ منطقه آزاد و ویژه اقتصادی به‌صورت همزمان با حضور معاون اول رئیس جمهور افتتاح شد

آیین بهره‌برداری و شروع عملیات اجرایی ۷۱ پروژه سرمایه‌گذاری صنعتی و عمرانی در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی روز دهم شهریورماه با حضور «محمد مخبر» معاون اول رئیس جمهور و «سید احسان خاندوزی» وزیر امور اقتصادی و دارایی و ارتباط ویدیوکنفرانسی با ۹ منطقه آزاد و ویژه اقتصادی به‌صورت همزمان برگزار شد.

پیش تعیین شده خود موفقیت چندانی داشته باشند و به جای اینکه مرکزی برای صادرات کالاها و خدمات ایرانی باشند به محل واردات در کشور تبدیل شدند.

وی با اشاره به گزارش دبیر شورایی عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در خصوص اجرای «طرح تحول» در مناطق قدیم و جدید در حوزه‌های فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی در دولت سیزدهم تصریح کرد: برنامه‌ریزی‌ها و اقدامات خوبی در دولت در چند ماه گذشته در این مناطق انجام شده که البته نباید به همین دستاوردها بسنده کرد و با توجه به امکانات و اختیارات مناطق آزاد می‌توان دستاوردهای بزرگ اقتصادی و سرمایه‌گذاری برای کشور ایجاد کرد.

مخبر با بیان اینکه مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در ایران در مقایسه با سایر کشورهای جهان به لحاظ جغرافیا و منابع طبیعی و ظرفیت‌های خدادادی از موقعیت‌های بسیار بالاتری برخوردار هستند، گفت: مشکلات سرمایه‌گذاری

پتروشیمی و لرستان بهره‌برداری و عملیات اجرایی آنها آغاز شد.

محمد مخبر با تأکید بر اینکه مناطق آزاد و ویژه اقتصادی باید موتور پیشران صادرات، تولید و اشتغالزایی در کشور باشند، تصریح کرد: این مناطق مرکز پشتیبانی فعالیت‌های اقتصادی در کشور هستند.

معاون اول رئیس جمهور در این مراسم که با حضور وزیر اقتصاد و دبیر شورایی عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی برگزار شد، با اشاره به تلاش‌های مدیران این مناطق در یک سال گذشته برای افزایش سرمایه‌گذاری و اشتغالزایی خاطرنشان کرد: در دهه‌های گذشته مناطق آزاد نتوانستند نسبت به اهداف از

معاون اول رئیس جمهور، در آیین افتتاح ۷۱ پروژه سرمایه‌گذاری صنعتی و عمرانی در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی بر ضرورت بسترسازی ارتباطات بانکی و بین‌المللی در مناطق آزاد کشور تأکید کرد.

روز پنجشنبه (۱۰ شهریورماه) با دستور معاون اول رئیس جمهور و به‌صورت ارتباط ویدیو کنفرانسی، ۵۱ پروژه با ارزش بیش از ۶۳ هزار میلیارد ریال و اشتغالزایی ۱۷ هزار نفری و همچنین آغاز عملیات اجرایی ۲۰ پروژه با ارزش بیش از یک میلیون و یکصد و هفده هزار میلیارد ریالی و اشتغالزایی ۵ هزار نفری در چهار منطقه آزاد تجاری - صنعتی کیش، اروند، ارس و انزلی و ۵ منطقه ویژه اقتصادی سهلان، انرژری پارس، ارگ جدید بم،

و تولیدی کشور براحتی از طریق این مناطق حل شدنی است.

وی تصریح کرد: مناطق آزاد و ویژه اقتصادی می‌تواند نماد جدی تحقق شعار سال یعنی «تولید، دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین» باشد که ضروری است وزارت اقتصاد و شورایی مناطق آزاد با همکاری و کمک یکدیگر امکان یک جهش بزرگ اقتصادی در این منطقه را ساماندهی کنند.

معاون اول رئیس‌جمهور با بیان اینکه مناطق آزاد بهترین نمونه الگویی و کوچک برای تحقق دولت الکترونیک هستند، افزود: ساماندهی حداقل ۱۵ شهر هوشمند در مناطق آزاد ضروری است که این مهم می‌تواند به‌عنوان یک دستاورد بزرگ دولت سیزدهم محسوب شود.

مخبر، بر ضرورت بسترسازی و ایجاد امکانات لازم برای ارتباطات بین‌المللی بویژه در بخش‌های بانکی، بیمه‌ای و سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد تأکید کرد و گفت: باید نحوه تعاملات بین‌المللی با کمک وزارت اقتصاد در مناطق آزاد هرچه سریعتر پایه‌ریزی شود، البته باید در سال‌های گذشته اینگونه اقدامات در مناطق آزاد بدون توجه به تحریم‌ها پیگیری می‌شد اما دولت سیزدهم به‌دنبال آن است تا بسترهای سرمایه‌گذاری و توسعه در حوزه صادرات، مسائل مالی، بانکی و بیمه‌ای را ایجاد کند.

وی با اشاره به اهمیت توسعه دیپلماسی اقتصادی در مناطق آزاد گفت: مناطق آزاد و ویژه اقتصادی می‌توانند با همسایگان خارجی هم‌مرز خود ارتباطات سیاسی، فرهنگی و اقتصادی را به‌عنوان یک فرصت طلایی در بخش‌های پیمان‌های پولی، ارتباطات مالی گسترده، افزایش صادرات و واردات هدفمند پیگیری کنند. معاون اول رئیس‌جمهور همچنین در این جلسه بر لزوم بسترسازی و ایجاد امکانات برای تحقق اقتصاد دانش‌بنیان، تسهیل در ثبت شرکت‌ها در مناطق آزاد، سرمایه‌گذاری مشترک با کشورهای همسایه و شرکت‌های خارجی و ایجاد مشوق‌های لازم تأکید کرد.

برای نخستین بار تراز تجاری مناطق آزاد مثبت شد

مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی در این آیین ضمن تسلیت ماه صفر و شهادت حضرت رقیه (س) و گرامیداشت یاد و خاطره شهیدان رجایی و باهنر و هفته دولت، گفت: در حال حاضر ۸ منطقه آزاد در کشور فعال هستند، به‌دنبال این هستیم تا فرودگاه امام خمینی (ره) را در برنامه هفتم به زیرمجموعه دبیرخانه شورایی منتقل کنیم، ۷ منطقه آزاد جدید هم در سال گذشته مصوب شد که اساسنامه این مناطق در شورایی مناطق آزاد مصوب و به تصویب شورای نگهبان رسیده است،

۳۳ منطقه ویژه اقتصادی فعال هم داریم.

سعید محمد با اشاره به یک دهه عدم دستیابی به اهداف تعیین شده در زمینه سرمایه‌گذاری، تولید و صادرات و ارزآوری در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در کشور، افزود: براساس طرح تحول اقتصادی و فرهنگی مناطق آزاد قدیم و جدید را مورد بازنگری قرار دادیم و برای هر یک از مناطق در حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی برنامه‌های کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت طراحی شد.

مشاور رئیس‌جمهور در ادامه سخنان خود به مثبت شدن تراز تجاری مناطق آزاد برای اولین بار طی سه دهه گذشته اشاره کرد و افزود: پس از یک سال از فعالیت دولت سیزدهم شاهد روند شاخص‌های اقتصادی در مناطق آزاد هستیم، صادرات ما در دوره ۹ ماهه به عدد ۸۴۳ میلیون دلار رسید که ۲۷ درصد نسبت به دوره مشابه سال قبل افزایش پیدا کرده و برای اولین بار هم در کشور تراز تجاری مناطق آزاد مثبت شد و به ۳۵ میلیون دلار در ۹ ماهه گذشته رسید. سعید محمد افزود: در این مدت یکساله شاهد کاهش واردات ۲ درصدی در مناطق آزاد و هدفمند کردن واردات در این مناطق بودیم. به گفته وی، ۵۰ درصد میزان واردات مربوط به مواد اولیه و تجهیزات مورد نیاز کارخانه‌های تولیدی در مناطق است و ۲۰ درصد هم کالای همراه مسافر را شامل می‌شود. در صورت جواز تأسیس ۸۶ درصد افزایش داشتیم که در مجموع ۵۴۴ جواز در مدت ۹ ماهه گذشته صادر شده است. ۵۶ درصد هم افزایش صدور پروانه بهره‌برداری را شاهد بوده‌ایم که در مجموع ۲۸۷ پروانه در ۹ ماهه گذشته در این مناطق صادر شد. همچنین کالای همراه مسافر که در دوره

معاون اول رئیس‌جمهور: مناطق آزاد و ویژه اقتصادی باید موتور پیشران صادرات، تولید و اشتغالزایی در کشور باشند. این مناطق مرکز پشتیبانی فعالیت‌های اقتصادی در کشور هستند. باید نحوه تعاملات بین‌المللی با کمک وزارت اقتصاد در مناطق آزاد هرچه سریعتر پایه‌ریزی شود، البته باید در سال‌های گذشته اینگونه اقدامات در مناطق آزاد بدون توجه به تحریم‌ها پیگیری می‌شد

دبیر شورایی عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی: صادرات ما در دوره ۹ ماهه به عدد ۸۴۳ میلیون دلار رسید که ۲۷ درصد نسبت به دوره مشابه سال قبل افزایش پیدا کرده و برای اولین بار هم در کشور تراز تجاری مناطق آزاد مثبت شد و به ۳۵ میلیون دلار در ۹ ماهه گذشته رسید

سعید محمد به سامانه‌های خدماتی در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی اشاره کرد و افزود: در سامانه شفافیت، ۲۰ خدمتی که در مناطق آزاد به مردم ارائه می‌شود در این سامانه متمرکز شده است، حوزه املاک، فروشگاه، مناقصات و مزایده‌ها، حوزه فرودگاه و بندر همه این موارد در سامانه شفافیت در مناطق آزاد راه‌اندازی شدند و مناطق آزاد ارونند و انزلی هم تا پایان شهریور ماه به این سامانه ملحق می‌شوند.

وی در بخش دیگر سخنان خود از منطقه آزاد کیش به‌عنوان پایلوت شهر هوشمند نام برد و گفت: به جد در بحث هوشمندسازی شهر کیش مشغول به کار هستیم و در نظر داریم منطقه آزاد کیش را به‌عنوان شهر هوشمند کشور معرفی کنیم.

مشاور رئیس جمهور از راه‌اندازی سامانه ارتباط مستقیم با دبیرشورایی عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در دولت سیزدهم خبر داد و گفت: با راه‌اندازی این سامانه هر فرد در مناطق با مشکلی مواجه باشد می‌تواند با دبیر شورایی عالی ارتباط مستقیم داشته باشد.

راه‌اندازی سامانه بازرسی و سرمایه‌گذاری از اقدامات دیگر دبیرخانه شورایی عالی بود که سعید محمد به آنها اشاره کرد و افزود: در سامانه سرمایه‌گذاری تمام فرصت‌های سرمایه‌گذاری را با توجیه اقتصادی قرار دادیم، بیش از ۱۶۰ فرصت سرمایه‌گذاری با تمامی مشخصات اقتصادی در اختیار متقاضیان قرار گرفته است.

بازگرداندن ۲۰۰ هزار میلیارد تومان ملک و زمین به بیت‌المال

وی در ادامه به اقدامات حقوقی و قضایی، در شش ماه دوم سال گذشته اشاره کرد و افزود: موفق شدیم در مدت

قبل ۲۷۹ میلیون دلار بود به عدد ۱۲۲ میلیون دلار کاهش یافت، این موفقیت با تولیدات با کیفیتی که در مناطق اتفاق می‌افتد سعی شد عدد کلای همراه مسافر را کاهش دهیم.

وی در ادامه به عملکرد مناطق ویژه اقتصادی در یک سال گذشته اشاره کرد و افزود: در مناطق ویژه اقتصادی هم شاهد افزایش میزان سرمایه‌گذاری داخلی و هم سرمایه‌گذاری خارجی هستیم. تراز تجاری مناطق ویژه اقتصادی که در سال ۱۳۹۹ مثبت ۶ میلیارد دلار بود سال ۱۴۰۰ به مثبت ۱۱ میلیارد دلار رسید.

سعید محمد در ادامه سخنان خود با بیان اینکه در حوزه گردشگری شاهد اتفاق خوبی در نوروز ۱۴۰۱ بودیم و رکورد جدید در این حوزه کسب شد افزود: سال ۱۳۹۷، ۲ میلیون و ۹۰۰ هزار نفر شب گردشگر داشتیم اما سال ۱۴۰۱ این عدد به ۴ میلیون و ۹۰۰ هزار نفر شب افزایش پیدا کرد.

وی به فعالیت ۵۰۰ شرکت دانش‌بنیان در مناطق آزاد اشاره کرد و افزود: طبق فرمایش مقام معظم رهبری (مد ظله) فعالیت‌های دانش‌بنیان در مناطق آزاد را توسعه دادیم، در حال حاضر ۵۰۰ شرکت دانش‌بنیان در مناطق آزاد مشغول به فعالیت هستند، تفاهمنامه‌ای هم اخیراً با حضور جناب آقای ستاری به امضا رسید. دبیر شورایی عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی با بیان اینکه مباحث فرهنگی در مناطق آزاد مغفول مانده است، گفت: در این مدت به جد در خصوص موضوعات فرهنگی، اجتماعی و مباحث آموزشی، توانمندسازی و محرومیت‌زدایی برنامه‌ریزی کردیم، بودجه خوبی در این خصوص اختصاص داده شد و اتفاقات خوبی در حوزه مناطق آزاد در حال رخ دادن است.

شش ماه گذشته، ۸۳ هزار میلیارد تومان ملک و اراضی را که قبلاً واگذار شده بود به سید بیت‌المال برگردانیم. امسال هم در راستای ادامه احیای اراضی و املاک به ارزش حدود ۲۰۰ هزار میلیارد تومان در مراحل پایانی رأی قضایی قرار دارد.

مشاور رئیس جمهور به ایجاد مناطق آزاد مشترک با کشورهای همسایه اشاره کرد و افزود: در بحث دیپلماسی اقتصادی با همکاری وزارت امور خارجه، ایجاد مناطق آزاد مشترک و فرامرزی را دنبال می‌کنیم؛ با عمان، قطر، سوریه، روسیه، ارمنستان، ترکیه و اقلیم کردستان عراق تفاهمنامه امضا کردیم. موارد و چهارچوب آن به تأیید معاونت حقوقی نهاد ریاست جمهوری رسید و در حال پیگیری هستیم تا هرچه سریعتر بتوانیم این ظرفیت‌های مرزی و فرامرزی را راه‌اندازی کنیم.

سعید محمد ادامه داد: تفاهمنامه‌ای با ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز منعقد کردیم و یکی از اتهامات مناطق آزاد که قاچاق کالا بود به صراحت جناب آقای

مؤیدی اعلام کردند که مناطق آزاد تمام روزه‌های قاچاق را شناسایی کرده و با همکاری دو طرف در حال مسدود کردن آنها هستیم.

وی اضافه کرد: به دنبال احیای سه ماده ۱۸، ۲۸ و ۲۹ قانون مناطق آزاد هستیم که تاکنون مغفول مانده بود، بانک آف شور، بیمه آف شور و بورس بین‌الملل، اتفاق مثبتی که طی یک سال فعالیت دولت سیزدهم رخ داد توجه ویژه به اجرایی شدن این سه ماده در حوزه بانک و بیمه و بورس بین‌الملل است. شورای عالی بورس مجوز بورس بین‌الملل را برای ما صادر کرد که این هم اتفاق مثبتی برای اقتصاد کشور و هم مناطق آزاد است. در تبصره ۳ بخش بند ۱ قانون بودجه ۱۴۰۱، بانک مرکزی مکلف است با همکاری سایر دستگاه‌های ذی‌ربط اقدامات زیرساختی مالی و بانکی سازگار با برنامه تجارت کشور را اجرا کرده و گزارش عملکرد این بند را هر سه ماه یکبار به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات و اقتصادی مجلس شورای اسلامی ارائه دهد.

دبیر شورایی عالی مناطق به مشکلات و محدودیت‌های موجود در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی اشاره کرد و گفت: مهم‌ترین این مشکلات کم‌رنگ شدن مشوق‌ها و معافیت‌ها است، سرمایه‌گذار صرفاً به دلیل وجود این مشوق‌ها و معافیت‌هاست که ترغیب به سرمایه‌گذاری در این مناطق می‌شود. تقریباً همه مشوق‌های ما مخدوش شده که نیازمند حمایت حضرتعالی و دولت محترم هستیم. قوانین خلق‌الساعه در مناطق آزاد توسط دستگاه‌ها صادر می‌شود و فعالیت‌های مناطق آزاد را محدود می‌کند.

سعید محمد، در خصوص اجرای ماده ۶۵ احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور هم اشاره کرد و افزود: با توجه به دستور رئیس محترم جمهور به احیای ماده ۶۵ احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور و ابلاغ معاون حقوقی رئیس جمهور به وزارت کشور و وزارت اقتصاد همچنان با مقاومت دستگاه‌های دولتی روبه‌رو هستیم.

وی در ادامه سخنان خود بر لحاظ نقش مشخص مناطق آزاد و بازگشت دبیرخانه شورایی عالی به جایگاه اصلی خود در برنامه هفتم توسعه کشور تأکید کرد.

بهره‌برداری از ۸۲ پروژه در ۱۲ منطقه آزاد و ویژه

در فاز نخست افتتاح پروژه‌های مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در دولت سیزدهم که اردیبهشت ماه سال جاری با حضور رئیس جمهور محترم صورت پذیرفت، ۸۲ پروژه صنعتی، عمرانی و کشاورزی در ۵ منطقه آزاد تجاری - صنعتی قشم، ارس، کیش، انزلی و ماکو و ۷ منطقه ویژه اقتصادی صنایع انرژی بر پارسیان،

پارس، پتروشیمی، ارگ جدید بم، سهلان و لرستان با مجموع سرمایه‌گذاری بیش از یک میلیون و ۱۸۰ هزار میلیارد ریال، برای بیش از ۲۲ هزار نفر به صورت مستقیم و غیر مستقیم اشتغالی به همراه دارد.

لزوم ایجاد روش‌های نوین سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی

وزیر امور اقتصادی و دارایی نیز در این مراسم با تأکید بر ایجاد روش‌های نوین سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، گفت: باید در سال دوم فعالیت دولت سیزدهم تلاش شود تا به هدف برون‌گرایی به‌عنوان یکی از ارکان اقتصاد مقاومتی در مناطق آزاد برسیم.

سید احسان خاندوزی همچنین ایجاد سرمایه‌گذاری و تولیدات مشترک با طرف‌های خارجی با انگیزه صادرات و بازارهای هدف را یک حرکت فعالانه اقتصادی و ارزآور در مناطق آزاد دانست و گفت: با ایجاد امکانات و مدیریت و سرمایه‌گذاری می‌توان اداره و رشد اقتصادی کشور را بر عهده مناطق آزاد گذاشت و با وجود دشواری‌ها و فشارهای بین‌المللی اهداف برون‌گرایی اقتصاد مقاومتی محقق شود.

تقاضا برای بازنگری در مصوبه اخیر واردات خودرو

مشاور رئیس جمهور و دبیر شورایی عالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی در آیین بهره‌برداری و شروع عملیات اجرایی پروژه‌های مناطق آزاد و ویژه اقتصادی که در حضور محمد مخبر، معاون اول رئیس جمهور برگزار شد، اظهار داشت: جای سرزمین اصلی و مناطق آزاد عوض شده است و این اشتباهات در قانون‌گذاری برای مناطق آزاد، سم مهلك سرمایه‌گذاری و رونق اقتصادی کشور است.

سعید محمد در این مراسم که ظهر پنجشنبه (۱۰ شهریور) در دفتر معاون اول رئیس جمهور و با حضور ویدیو کنفرانسی ۹ منطقه آزاد و ویژه اقتصادی جهت بهره‌برداری و آغاز عملیات اجرایی ۷۱ پروژه با ارزش سرمایه‌گذاری بیش از یک میلیون و ۱۸۰ هزار میلیارد ریال و اشتغالی مستقیم و غیرمستقیم ۲۲ هزار نفر، برگزار شد با اشاره به مصوبه اخیر پیرامون واردات خودرو، اظهار داشت: در این مصوبه، مشوق‌ها در نظر گرفته شده برای سرزمین اصلی بیش از مناطق آزاد است و مناطق آزاد با محدودیت بیشتری نسبت به سرزمین اصلی مواجه شده‌اند.

وی همچنین از نگاه کارشناسی و نقد فنی و قانونی به این مصوبه سخن گفت و ضمن بیان اشکالات این مصوبه و اجحاف در حق مناطق آزاد که در نهایت بهبود وضعیت اقتصاد کلان کشور را با مشکل مواجه می‌کند، بازنگری جدی در مصوبه اخیر و احیای نقش مؤثر و حیاتی مناطق آزاد در واردات هدفمند خودرو را از معاون اول رئیس جمهور خواستار شد.

وزیر امور اقتصادی و دارایی: ایجاد سرمایه‌گذاری و تولیدات مشترک با طرف‌های خارجی با انگیزه صادرات و بازارهای هدف یک حرکت فعالانه اقتصادی و ارزآور در مناطق آزاد است. با ایجاد امکانات و مدیریت و سرمایه‌گذاری می‌توان اداره و رشد اقتصادی کشور را بر عهده مناطق آزاد گذاشت و با وجود دشواری‌ها و فشارهای بین‌المللی اهداف برون‌گرایی اقتصاد مقاومتی محقق شود

سهلان، بوشهر، لرستان، لامرد، بجنورد و نمین به بهره‌برداری رسید.

در دومین فاز افتتاحیه‌های مناطق آزاد و ویژه اقتصادی هم با دستور معاون اول محترم رئیس جمهور، با بهره‌برداری از ۵۱ پروژه و کلنگ زنی، شروع عملیات اجرایی ۲۰ پروژه سرمایه‌گذاری عمرانی و صنعتی به انجام رسید.

با بهره‌برداری و شروع عملیات اجرایی پروژه‌های سرمایه‌گذاری عمرانی و صنعتی در ۴ منطقه آزاد اروند، کیش، ارس و انزلی و در ۵ منطقه ویژه اقتصادی انرژی

معاون اقتصادی دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در گفت‌وگو با «ایران» تشریح کرد

۴ گام برای بین‌المللی کردن مناطق آزاد ایران

از سال ۱۳۷۲ که نخستین منطقه آزاد کشور (کیش) مجوز قانونی دریافت کرد تاکنون بحث‌های بسیاری پیرامون عملکرد مناطق آزاد کشور مطرح بوده است. در مقابل موافقان، مخالفان در طول دهه‌های اخیر اعتقاد داشتند که این مناطق نتوانسته‌اند در دستیابی به اهداف خود موفق شوند. این در حالی است که احمد جمالی، معاون اقتصادی دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در گفت‌وگو با «ایران» اعتقاد دارد با توجه به اینکه در قانون اهداف کمی برای این مناطق تعریف نشده است، بررسی عملکرد مناطق آزاد به صورت دقیق امکان‌پذیر نیست. با این حال به گفته وی زمانی که عملکرد مناطق آزاد را با سرزمین اصلی مقایسه می‌کنیم شاهد عملکرد موفق این مناطق هستیم. براساس اظهارات جمالی، تجربه و سرعت راه‌اندازی مناطق آزاد در دنیا و پیشتازی کشورهای توسعه یافته در این امر نشان می‌دهد که این مناطق چه تأثیری در توسعه اقتصادی کشورها دارد.

ایجاد و راه‌اندازی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی چه پشتوانه‌ای در اقتصاد جهانی دارد؟

در خصوص مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به‌عنوان یک پدیده در ابتدا باید دید که در دنیا و کشورهای پیرامون ما چه اتفاقاتی افتاده است و این رخدادها چه تفاوتی با کشور ما داشته است. تا پیش از دهه ۱۹۷۰ میلادی در دنیا کمتر از ۱۰۰ منطقه آزاد و ویژه وجود داشت، ولی امروزه حدود ۶ هزار منطقه آزاد و ویژه در جهان فعال هستند. این رشد بسیار بالا حاکی از نقش و سهم قابل توجه این مناطق در اقتصاد کشورهاست، چرا که درگیر این صورت کشورها برای تأسیس این مناطق تا این اندازه مشتاق نبودند. در دنیا تمام مناطق آزاد، ویژه اقتصادی، محصور گمرکی، بندری، تجاری و... را ذیل یک عنوان مناطق ویژه اقتصادی قرار می‌دهند که در ایران به دو بخش مناطق آزاد و ویژه اقتصادی تقسیم شده است.

مناطق آزاد چه نقشی می‌تواند در توسعه اقتصادی داشته باشد؟

تجربه چهار دهه اخیر نشان می‌دهد که این مناطق به‌عنوان موتور توسعه اقتصاد کشورها و نردبان پیشرفت نقش آفرینی کرده‌اند. این نقش بخصوص در کشورهای شرق آسیا بیشتر دیده می‌شود. از سوی دیگر توسعه مناطق آزاد تنها منحصر به کشورهای در حال توسعه نیست و همه کشورها به دنبال توسعه این مناطق بوده‌اند. به طوری که بررسی سیر تکامل مناطق آزاد در دنیا حاکی از سیر صعودی با سرعت بسیار بالایی است. در کشورهای پیرامون ایران مانند عمان، پاکستان، امارات، ترکیه و... نیز همه به دنبال توسعه جدی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی بوده و هستند. در مجموع می‌توان گفت که تمرکز تمام کشورهای دنیا به توسعه این مناطق نشان دهنده درست بودن این مسیر است.

در کشور ما این مناطق توانسته‌اند همان نقشی را که در سایر کشورها ایفا کرده‌اند، داشته باشند؟

این که در ۳۰ سال اخیر چگونه با مناطق آزاد برخورد کردیم موضوع دیگری است که نیاز به بررسی دارد. در ابتدا مناطق آزاد در کشور ما محدود به سه منطقه کیش، چابهار و قشم می‌شد که پس از تصویب قانون مناطق ویژه در سال ۱۳۸۴ بتدریج سایر مناطق نیز شکل گرفتند. بدین ترتیب مناطق آزاد ارس، بندرانزلی،

۶ رویکرد برای تحول فرهنگی و اجتماعی مناطق آزاد

■ دکتر مهدی حسینزاده یزدی

معاونت فرهنگی، اجتماعی و گردشگری دبیرخانه
شورای عالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی

راه‌اندازی مناطق آزاد همچون هر تصمیم دیگری در عرصه سیاست و اجتماع و اقتصاد و... فلسفه و اهدافی دارد و بر اساس اسناد بین‌المللی، این مناطق ۶ فلسفه و هدف اساسی و محوری دارد که عبارت‌اند از: ۱. ایجاد اشتغال ۲. جذب سرمایه‌های خارجی ۳. انتقال تکنولوژی ۴. درآمد ارزی ۵. توسعه منطقه‌ای ۶. توسعه صادرات. در ایران، مناطق آزاد به‌شکلی تعیین شده‌اند که تقریباً یک‌ونیم میلیون نفر جمعیت را در خود جای داده‌اند، اما نکته عجیب و بسیار تأسف برانگیز در اینجا، بی‌توجهی به زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی است و به دلیل همین سهل‌انگاری، آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی بسیاری در این مناطق شکل گرفته است. افزون بر این، متأسفانه سازمان مناطق آزاد در سالیان متمادی، وظیفه خود را کاملاً اقتصادی تعریف می‌کرده است. نکته جالب اینکه مسئولان کشور به موضوع مهم خالی از جمعیت بودن این مناطق دقت نکرده و با آنکه الگوی مناطق آزاد وارداتی بوده، از روال آن در دنیا پیروی نکرده‌اند، اما در اجرائی کردن مسئولیت‌های اجتماعی و فرهنگی راه برخی کشورها را در پیش گرفته‌اند، غافل از اینکه دیگر کشورها به دلیل نداشتن جمعیت انسانی برنامه‌ها و مسئولیت‌های اجتماعی و فرهنگی در منطقه برای خود تعریف نکرده‌اند.

با همه این اوصاف، پس از گذشت حدود دو دهه از تأسیس دبیرخانه شورایی مناطق آزاد، سرانجام اوایل دهه نود، معاونت فرهنگی، اجتماعی و گردشگری دبیرخانه شورایی عالی سازمان مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی شکل گرفت، اما متأسفانه این معاونت چندان نبایید و نپایید و در سال‌های آخر دولت قبل، این معاونت به «اداره کل» در دبیرخانه تنزل یافت. طبیعی است خارج کردن حوزه‌های فرهنگی و اجتماعی از اولویت‌های دبیرخانه که سیاستگذار و به‌نوعی مغز متفکر این سازمان به حساب می‌آید، مناطق آزاد را دچار پیامدهای ناگواری می‌کند و مردم همواره بحق از مسئولان سازمان مناطق آزاد مطالبه می‌کنند که تدبیری برای این

اقدامات بزرگی نیز در این مناطق انجام شده است. یکی از این کارها راه‌اندازی بورس بین‌الملل به‌عنوان پنجمین بورس کشور است که طی هفته‌های گذشته مجوز آن از سوی شورایی عالی بورس اوراق بهادار صادر شد. آغاز به کار این بورس می‌تواند تأثیر بسیار زیادی در زمینه تأمین مالی بنگاه‌های فعال در این مناطق و همچنین در جهت عمق بخشی به بازار سرمایه کشور داشته باشد.

تأسیس بانک آفشور در مناطق آزاد در چه مرحله‌ای قرار دارد؟

تأسیس بانک آفشور یا فراساحلی، گام دیگری است که در حوزه مناطق آزاد برداشته خواهد شد. طبق قانون، بانک مرکزی مکلف شده است تا بسترهای راه‌اندازی این نوع از بانک را در مناطق آزاد فراهم کند. طبق برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته و همچنین تمهیداتی که تاکنون انجام شده است، نخستین بانک آفشور کشور با همکاری سه یا چهار نهاد و مؤسسه و به‌صورت اشتراکی راه‌اندازی خواهد شد. هم‌اکنون ساختار سرمایه‌گذاری و ترکیب سهامداران آن مشخص شده است. مؤسسين این بانک ترکیبی از داخل و کشورهای خارجی هستند. برنامه کسب و کار این بانک نهایی و اعضای هیأت مؤسس آن نیز مشخص شده‌اند. از سوی دیگر منطقه آزاد کیش با تأسیس این بانک موافقت کرده است. سرمایه تعیین شده برای این بانک نیز ۵۰ میلیون دلار است و تمام مستندات مورد نیاز به بانک مرکزی طی هفته‌های آتی ارسال خواهد شد.

برای راه‌اندازی بیمه‌های آفشور هم برنامه‌ای دارید؟

برای راه‌اندازی بیمه آفشور اقدامات اولیه صورت گرفته است. در این خصوص مطالعات اولیه صورت گرفته است و تهیه برنامه کسب و کار آن نیز آغاز شده و برای نهایی کردن آن نیاز به هماهنگی و مذاکره با بیمه مرکزی است.

در زمینه استفاده از ظرفیت مناطق آزاد برای توسعه تجارت و ترانزیت چه برنامه‌ای دارید؟

اقدام دیگری که در خصوص بین‌المللی کردن مناطق آزاد کشور در حال انجام است، ایجاد مناطق آزاد مشترک فرامرزی متناظر با کشورهای همسایه است. با توجه به اینکه بسیاری از مناطق آزاد ایران در نقاط مرزی فعال هستند، می‌توان از مزیت‌های این مناطق در جهت ارتقای امنیت و توسعه ترانزیت و تجارت بهره برد. بر همین اساس با همکاری معاونت حقوقی رئیس‌جمهور و معاونت اقتصادی وزارت خارجه این موضوع در حال پیگیری است. در همین خصوص یک پیش‌نویس متن تفاهم‌نامه برای ارسال به کشورهای همسایه تدوین شده که مورد موافقت و تأیید معاونت حقوقی رئیس‌جمهور نیز قرار گرفت. این متن برای کشورهای روسیه، ارمنستان، عمان و قطر ارسال شده است. تأسیس این مناطق کمک زیادی به تحقق اهداف پیش‌بینی شده کل مناطق آزاد می‌کند و ابزار خوبی برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی محسوب می‌شود.

ماکو و اروند نیز تأسیس شدند. در مجموع هم‌اکنون هشت منطقه آزاد فعال در کشور وجود دارد و هفت منطقه جدید نیز برای راه‌اندازی به تصویب رسیده است.

در خصوص کارکرد این مناطق نیاز به بررسی دقیق وجود دارد. این در حالی است که در اسناد بالادستی هیچ جایگاهی برای مناطق آزاد دیده نشده است و در واقع این مناطق در سپهر اقتصادی کشور جایگاه خاصی ندارد و تنها مناطق آزاد براساس قانون مناطق آزاد اداره می‌شوند و بنابراین از نظر کمی مقیاسی برای بررسی و ارزیابی عملکرد این مناطق وجود ندارد. برای مثال، در برنامه چهارم توسعه علاوه بر احکامی که برای بخش‌های اقتصادی مختلف ابلاغ شده بود، برای نخستین بار در جداول ضمیمه قانون نیز اهداف کمی با اعداد و ارقام مشخص برای هر بخش یقین شده بود و براساس همین اهداف کمی امکان بررسی عملکرد این بخش‌ها وجود داشت. اما در خصوص مناطق آزاد هیچ هدف کمی اعلام نشده است و بر همین اساس تمام انتقاداتی که به عملکرد این مناطق مطرح می‌شود، کلی است که راهگشا نخواهد بود.

بدون این اهداف کمی، عملکرد مناطق آزاد را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

این در شرایطی است که بررسی عملکرد مناطق آزاد در قیاس با سرزمین اصلی وضعیت قابل قبولی را در حوزه سرمایه‌گذاری، تولید و تجارت نشان می‌دهد. هم‌اکنون بیش از ۴ هزار واحد تولیدی و خدماتی در مناطق آزاد فعال است و آمار از مهرماه سال گذشته تا خرداد ماه امسال حاکی از رشد ۵۸ درصدی سرمایه‌گذاری در ۹ ماهه اخیر در این مناطق است. در خصوص اشتغال نیز هم‌اکنون بیش از ۵۰۰ هزار نفر در این مناطق مشغول به کار هستند. از سوی دیگر، تراز تجاری مناطق آزاد پس از سال‌ها مثبت شده است و بدین ترتیب صادرات از مبدأ مناطق نسبت به واردات بیشتر شده است. در خصوص واردات نیز باید به این نکته توجه کرد که عمده کالاهای وارداتی به مناطق آزاد شامل مواد اولیه و تجهیزات مورد نیاز واحدهای تولیدی مستقر در این مناطق است. تنها بخشی از واردات به کالای همراه مسافر مربوط می‌شود که مجوز سالانه برای واردات براساس این رویه در حدود ۴۰۰ میلیون دلار است که در مقایسه با کل واردات رقم بزرگی نیست. ضمن اینکه مجوزهای قانونی واردات کالای همراه مسافر از سوی دولت صادر شده است. بنابراین باید کالاهای وارداتی را به تفکیک مورد بررسی قرار داد تا مشخص شود که سهم واقعی مناطق آزاد از واردات چه میزان است. بر همین اساس اگر وضعیت مناطق آزاد را نسبت به سرزمین اصلی و دوره‌های زمانی گذشته بررسی کنیم نشان دهنده بهبود شرایط است، ولی به طور قطع در مقایسه با آرمان‌ها فاصله زیادی وجود دارد.

در یک سال اخیر و در دولت سیزدهم چه اقداماتی در مناطق آزاد انجام شده است؟

در کنار عملکرد مناطق آزاد در یک سال اخیر،

ویژه‌نامه
مناطق آزاد

ایران

مهر ۱۴۰۱

مشکلات بیندیشند و اقدام مؤثری انجام دهند، اما هرگونه اقدامات عملی در این زمینه به زیرساخت‌هایی نیاز دارد که متأسفانه این زیرساخت‌ها فراهم نیست. برای تغییر بنیادین وضع موجود نیاز به تغییر اساسی رویکردهاست و در دور جدید فعالیت معاونت فرهنگی، اجتماعی و گردشگری دبیرخانه شورایی مناطق آزاد در دولت عدالت و جمهوریت، مهم‌ترین رویکردهای معاونت فرهنگی، اجتماعی و گردشگری دبیرخانه شورایی مناطق آزاد به این شرح است.

۱. عدالت‌محوری: برقراری عدالت اصلی‌ترین هدف بعثت انبیا و مهم‌ترین هدف برپایی حکومت اسلامی است. این جایگاه را به‌خوبی می‌توان در مباحث منسجم رهبر معظم انقلاب درباره عدالت نیز مشاهده کرد. بر همین اساس سعی کردیم در حد توان خود زمینه‌های افزایش عدالت را در حوزه‌های گوناگون سلامت و ورزش و آموزش و گردشگری و... فراهم سازیم، برای مثال، در حوزه آموزش و برای نزدیک شدن به عدالت آموزشی، پس از امضای تفاهنامه با دانشگاه تهران و دانشگاه فرهنگیان و علامه طباطبایی و همچنین وزارت آموزش و پرورش و سازمان فنی‌وحرفه‌ای، دانشگاه فرهنگیان و پردیس بین‌المللی دانشگاه تهران در قشم افتتاح شد و تا ابتدای مهر دانشگاه فرهنگیان در ارس و ماکو نیز آغاز به کار می‌کند. همچنین، یک مدرسه جایگزین مدرسه کانکسی در ارس و چهار مدرسه در چابهار به بهره‌برداری رسید و سه مدرسه جایگزین مدارس کانکسی در ماکو نیز کلنگ زده شد. افزون بر این، در بودجه سال ۱۴۰۱ مبلغ درخور توجهی برای افزایش کیفیت آموزش و رسیدگی به دانش‌آموزان کم‌برخوردار در مناطق آزاد در نظر گرفته‌ایم.

۲. بهره‌مندی حداکثری از ظرفیت‌های مردمی: این رویکرد کاملاً منطبق بر سیاست‌های کلان کشور و رهنمودهای رهبر معظم انقلاب و توصیه‌های آیت‌الله رئیسی است. بر همین اساس، راه‌اندازی تعاونی‌ها در مناطق آزاد را در اولویت کار خود

قرار دادیم و تلاش کردیم برای تحقق عدالت، با ساختاری روشن و قانونی از ظرفیت‌های مردمی کمک بگیریم. تعاونی‌ها همزمان چند هدف را محقق می‌سازند: رشد و آبادانی منطقه، مبارزه با فساد، افزایش شفافیت، افزایش چشمگیر نقش مردم در اداره کشور، ارتقای بازدهی سازکارهای اجرایی و... افزون بر این، در راستای مبارزه با آسیب‌های اجتماعی نیز قرارگاه ملی امداد اجتماعی (جمعیت امیرالمؤمنین) را راه‌اندازی کردیم تا به‌کمک سرمایه اجتماعی که حول محور هیأت‌ها و مراسم اهل‌بیت شکل گرفته است، زمینه‌ها و بسترهای شکل‌گیری و افزایش آسیب‌های اجتماعی را شناسایی کنیم و کاهش دهیم که به لطف خدا در چند منطقه این قرارگاه آغاز به کار کرده و عضوگیری‌ها از عموم مردم در حال انجام است.

۳. مبارزه با فساد: در این نکته هیچ تردیدی نیست که برای پیشرفت، راهی جز مبارزه تمام‌قد، همه‌جانبه، واقعی، علمی، ساختاری و به دور از شعارزدگی با فساد وجود ندارد. همان طور که رهبر معظم انقلاب می‌فرمایند «در

مبارزه با فساد، در درجه اول، مسأله پیشگیری است» (۲۰مهره ۱۳۹۰). در این نکته هیچ تردیدی نیست که یکی از زمینه‌ها و بسترهای اصلی ایجاد فساد در کشور فرایند بودجه‌ریزی و اجرای آن است. هرچقدر بودجه دقیق‌تر و روشن‌تر و شفاف‌تر و علمی‌تر باشد، خودبه‌خود امکان ایجاد فساد کاهش می‌یابد. بر همین اساس، تصمیم گرفتیم تحولی بنیادین در نظام بودجه‌ریزی مناطق آزاد در حوزه معاونت فرهنگی، اجتماعی و گردشگری ایجاد کنیم و در همین راستا تدوین سند جامع بودجه‌ریزی معاونت فرهنگی، اجتماعی و گردشگری و سند راهنمای نگارش پشتوانه نظری بودجه معاونت فرهنگی، اجتماعی و گردشگری را به انجام رساندیم. سامانه جامع شاخص‌های فرهنگی، اجتماعی، گردشگری، آموزش، ورزش و سلامت مناطق آزاد هم که با آن بیشتر آشنا می‌شویم، در همین راستا راه‌اندازی شد.

۴. پاسداشت هویت ایرانی اسلامی: یکی از ویژگی‌های برجسته کشورمان غنای فرهنگی است که ظرفیت عظیمی برای کشور به حساب می‌آید، اما متأسفانه در حوزه‌های

گوناگون از این سرمایه ارزشمند به‌قدر کافی استفاده نشده و حتی در بسیاری از حوزه‌ها و زمینه‌ها آسیب‌های جبران‌ناپذیری به آنها وارد آمده است. در راستای تحقق این رویکرد چند اقدام مهم انجام شد، برای مثال، باشگاه دهه‌نودی‌ها را برای آشناکردن کودکان و نوجوانان با ارزش‌های اسلامی و انقلابی راه‌اندازی کردیم و در تکمیل آن، پویش سراسری «حاج قاسم فردا» را تدارک دیدیم. برگزاری رویداد گهرشاد در حوزه عفاف و حجاب و راه‌اندازی ستاد امر به معروف و نهی از منکر در دبیرخانه از دیگر اقداماتی است که در این زمینه به ثمر نشست. افزون بر این به‌صورت مرتب، پویش‌های کتابخوانی برای مخاطبان گوناگون برگزار می‌شود تا سطح فرهنگی کتابخوانی در مناطق آزاد و البته سراسر کشور بهبود و ارتقا یابد.

۵. کنترل آسیب‌های اجتماعی: آسیب‌های اجتماعی پدیده‌ای است که تقریباً همه کشورهای جهان را درگیر خود ساخته است. متأسفانه کشور ما نیز از این آسیب در امان

نبوده و اقدامات انجام‌شده در این زمینه به‌قدر کافی گره‌گشا نبوده است، برای مثال، اعتیاد یکی از اصلی‌ترین آسیب‌های اجتماعی کشور به حساب می‌آید، زیرا در بسیاری موارد فرد را از کار سازنده دور می‌کند و بسیاری از خانواده‌ها را به مرز نابودی می‌کشاند و افراد بیشتری را درگیر می‌سازد و زمینه‌های آسیب‌های دیگر اجتماعی را نیز فراهم می‌آورد، البته رابطه دوسویه بین بسیاری از آسیب‌های اجتماعی وجود دارد و نمی‌توان فقط یکی را عامل و زمینه دیگر آسیب‌ها دانست. در مقابله با اعتیاد باید به‌صورت همزمان برای پیشگیری و درمان اعتیاد برنامه‌هایی تدارک دیده شود. بر همین اساس، در حوزه سخت‌افزاری به‌منظور افزایش درمان و کاهش تعداد معتادان، حمایت‌های گوناگونی از مراکز بازپروری و نگهداری معتادان انجام می‌شود. افزون بر این، با هدف پیشگیری و کاهش ورودی به چرخه اعتیاد، در مرحله اول طرح بزرگ توانمندسازی ۵۰۰۰ دانش‌آموز و کارگر در مناطق آزاد را تدارک دیدیم، زیرا به‌منظور توانمندسازی باید جامعه هدف مشخصی را برگزید و کار را از آنها آغاز کرد.

انتخاب دانش‌آموزان چند دلیل اصلی دارد. یکی اینکه آمار اعتیاد بویژه مواد جدید اعتیادآور در نوجوانان در حال افزایش است. دوم اینکه دانش‌آموزان در سنی قرار دارند که سرمایه‌گذاری روی آنها بازدهی طولانی‌مدت به همراه می‌آورد. سوم اینکه قابلیت آموزش و تأثیرپذیری در این سن بیشتر از جوانی است و همین ویژگی بازده طرح را افزایش می‌دهد. کارگران به‌دلیل اینکه از لحاظ اقتصادی و فرهنگی و اجتماعی قشر آسیب‌پذیری به حساب می‌آیند و شاید به خیلی از امکانات دسترسی نداشته باشند، در برابر اعتیاد بسیار آسیب‌پذیر هستند و باید اقداماتی ویژه و فوری برای آنها صورت گیرد.

۶. اتخاذ رویکرد علمی و تخصصی: متأسفانه، یکی از مشکلات پُرسامد در کشورمان، کم‌توجهی به رویکرد علمی و تخصصی است. خوشبختانه به

برکت انقلاب اسلامی، جوانان بسیاری توانستند تحصیلات خود را تا سطح عالی ادامه دهند و افتخارات بسیاری رقم بزنند که باید به‌درستی از این ظرفیت عظیم بهره برد. طبیعی است برای اقدامات علمی ابتدا باید توصیف دقیق و روشنی از وضع موجود داشت و بر همین اساس، راه‌اندازی سامانه جامع شاخص‌های فرهنگی، اجتماعی، گردشگری، آموزش، ورزش و سلامت مناطق آزاد را در دستور کار خود قرار دادیم. شاخص‌های معتبر و علمی موجود در این حوزه‌ها را احصا و چند مرحله پالایش کردیم و در مجموع، بیش از ۳۰۰ شاخص در این سامانه بارگذاری شد و همه مناطق آمار مربوط به خود را در این سامانه به اشتراک گذاشتند. بدون شک، این اقدام، کاری زیرساختی و زیربنایی است که تا سالیان سال می‌توان آن را بهبود و ارتقا بخشید و بهره‌های فراوانی از آن برد، البته این سامانه به این شاخص‌ها محدود نمی‌شود و به لطف خدا بنا داریم بودجه‌های مناطق را به‌صورت شفاف در این سامانه با مردم به اشتراک بگذاریم.

روز به روز رقابت کشورهای در تجارت و ترانزیت نفسگیر می‌شود و در این میان کارشناسان اعتقاد دارند که مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به دلیل قوانین ویژه و سهل، یکی از ابزارهای مهم کشورها برای جذب سرمایه و افزایش سهم در تجارت است. بر همین اساس تمام کشورها، تسهیلات خاص و ویژه‌ای برای سرمایه‌گذاری در این مناطق آزاد به تصویب رسانده‌اند. این درحالی است که در ایران، ضمن اینکه تسهیلات و معافیت‌های فعلی در مقایسه با سایر کشورها کمتر است، در برخی از مواقع قانونگذار برای کاهش یا حذف برخی از این معافیت‌ها گام برداشته است. موضوعی که حسین گروسی معاون امور حقوقی و مجلس دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در گفت‌وگو با «ایران» در این باره اظهار نگرانی می‌کند. به گفته وی در صورتی که مشوق‌ها و تسهیلات در این مناطق افزایش یابد با توجه به موقعیت خاص ایران می‌توانیم در رقابت با کشورهای همسایه پیش بیفتیم.

کشورهای همسایه به‌عنوان رقبای ایران در بخش مناطق آزاد چه اقداماتی انجام داده‌اند؟

اغلب کشورهای به‌دلیل مزایای بی‌شمار مناطق آزاد، اقدام به تأسیس و راه‌اندازی این دست از مناطق کرده‌اند به طوری که هم اکنون در جهان، مناطق آزاد متعددی ایجاد شده است تعداد کل این مناطق در دنیا به بیش از ۵ هزار و ۴۰۰ مورد می‌رسد که ۲ هزار و ۵۰۰ مورد آن متعلق به کشور چین است. کشورهای همسایه ایران به‌عنوان رقبای اقتصادی کشورمان نیز در زمینه ایجاد مناطق آزاد تجاری و اقتصادی گام‌های بلندی برداشته‌اند. برای مثال ترکیه ۲۲ منطقه و امارات ۳۴ منطقه آزاد فعال دارند.

در ایران در مجموع ۱۵ منطقه آزاد فعال و مصوب و ۷۹ منطقه ویژه اقتصادی وجود دارد و مناطق دیگری مانند سرخس، دوغانرون و مازندران هم احتمال دارد که به جمع مناطق آزاد کشور افزوده شود.

کشورهای همسایه چه دستاوردهایی از طریق این مناطق داشته‌اند؟

کشورهایی که اهتمام بیشتری برای توسعه مناطق آزاد خود داشته‌اند، منافع بیشتری هم کسب کرده‌اند. برای مثال مناطق آزاد در امارات منفعت اقتصادی زیادی برای این کشور داشته است به طوری که برخلاف ایران که کالاهای تجاری یک بار تخلیه می‌شود در بنادر این کشور به دلیل انجام صادرات مجدد، دو بار تخلیه می‌شود.

بر همین اساس، از ۲۷۰ میلیارد دلار صادرات غیرنفتی امارات ۱۵ درصد به کالاهای وارداتی ایران مربوط می‌شود که از بندرهای امارات به مقصد ایران صادرات مجدد می‌شود.

مزیت ایجاد مناطق آزاد برای کشور چیست؟

مزایایی که این مناطق برای اقتصاد کشور دارند به دلیل موقعیت جغرافیایی ایران اهمیت بیشتری دارد. ایران با ۱۵ کشور مرز مشترک زمینی و آبی دارد و از نظر ژئواستراتژیک در چهارراه جهان قرار گرفته است. بر همین اساس مناطق آزاد در کشور ما می‌تواند مزیت‌های بیشتری نسبت به سایر کشورها داشته باشد. با رویکردی که دولت سیزدهم دارد و

معاون امور حقوقی و مجلس دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در گفت‌وگو با «ایران»:

کاهش مشوق‌ها به نفع رقبای ایران است

قرارنداشت. موضوعی که برای الحاق آنها به منطقه آزاد چابهار حدود ۲۰ سال تلاش شد. این درحالی است که از طریق کریدور ترانزیتی شمال به جنوب چابهار به منطقه آزاد ارس و ماکو و همچنین مرز اینچه برون وصل می‌شود که به معنای اتصال ایران به کشورهای آسیای میانه است.

بنابراین باید سرعت تکمیل زیرساخت‌های ارتباطی برای مناطق آزاد انجام شود. در صورتی که کریدور جنوب به شمال و غرب به شرق با توسعه زیرساخت‌های مورد نیاز از جمله راه‌آهن تکمیل شود، می‌تواند دو برابر نفت از طریق ترانزیت و صادرات مجدد برای کشور درآمدزایی داشت.

به نظر شما تسهیلات و مشوق‌هایی که برای مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در نظر گرفته شده کفایت می‌کند؟

اگر تسهیلات و مشوق‌های بیشتری

به دنبال جهش اقتصادی است، مناطق آزاد می‌تواند نقش مهمی در تحقق این رویکرد داشته باشد. برای مثال در چین منطقه آزاد «شنون» و در امارات بندر «جبل علی» پیشران اقتصاد این کشورها شده‌اند. برای اقتصاد ایران نیز مناطق آزاد هم در بحث دریا محور و هم اقتصاد مقاومتی زمینه تحقق اهداف پیش‌بینی شده در این قوانین را فراهم کند.

مناطق آزاد در ایران منتقدان زیادی داشته است، برای بهره‌برداری از مزیت‌های این مناطق چه کارهایی باید انجام شود؟

برای استفاده حداکثری از ظرفیت‌های مناطق آزاد در ابتدا می‌بایست نقایصی را که در این مناطق وجود دارد برطرف کنیم. در همین زمینه برای مثال در منطقه آزاد چابهار به‌عنوان یکی از مناطق مهم کشور، دو بندر شهید کلانتری و بهشتی تا دو سال پیش در محدوده منطقه آزاد چابهار

برای مناطق آزاد ایران در نظر گرفته شود، به طور قطع اقبال بیشتری نیز از سوی سرمایه‌گذاران صورت می‌گیرد. تاکنون توجه لازم به این مناطق نشده است و امید است که در دولت سیزدهم با تغییر نگاه به مناطق آزاد این اتفاق بیفتد.

با حمایت‌های دولت و مجلس طی هفته‌های اخیر راه‌اندازی بورس بین‌الملل در مناطق آزاد تصویب شد. این اقدام می‌تواند توجه سایر کشورها و سرمایه‌گذاران خارجی را به مناطق آزاد ایران جلب کند. در همین راستا، راه‌اندازی بانک آفشور نیز در دستور کار قرار گرفته و بانک مرکزی در دولت سیزدهم شرایط سهل‌تری برای ایجاد این نوع از بانک پیش‌بینی کرده است. نکته مهم این است که سهولت

تخلفات را هم ببندیم. در واقع همزمان که به سرمایه‌گذار مشوق می‌دهیم جلوی سوءاستفاده‌گران هم گرفته شود.

در خصوص مقابله با سوءاستفاده‌کننده‌ها چه اقداماتی در یکسال اخیر شده است؟

در خصوص مقابله با تخلفات بخصوص زمین‌خواری، با همکاری قوه قضائیه با کسانی که قصد تصاحب اموال بیت‌المال را داشتند برخورد کردیم. در شش ماه دوم سال گذشته موفق شدیم در مدت شش ماه گذشته، ۸۳ هزارمیلیارد تومان ملک و اراضی را که قبلاً واگذار شده بود به سبب بیت‌المال برگردانیم. امسال هم در راستای ادامه احیای اراضی و املاک به ارزش حدود ۲۰۰ هزار میلیارد تومان در مراحل پایانی رأی قضایی آن قرار دارد.

می‌کنند. قانون چگونگی اداره مناطق آزاد یکی از قوانین مترقی کشور است که متأسفانه در طول سالیان گذشته تنها ۴۰ درصد از آن اجرا شده و ۶۰ درصد اجرا نشده است. براین اساس در ابتدا باید قوانین موجود را اجرا کنیم. این قانون در صورتی که به‌صورت کامل اجرا شود پاسخگوی تمام نیازهای این مناطق است مشکل این است که در طول سال‌های گذشته قانون اجرا نشده است.

در دولت سیزدهم در زمینه صادرات از طریق مناطق آزاد چه دستاوردهایی داشته‌ایم؟

یکی از اقداماتی که در طول یک سال اخیر انجام شد، توسعه صادرات بود به طوری که پس از ۲۷ سال تراز تجاری مناطق آزاد با پیشی گرفتن صادرات از واردات مثبت شد. از سه دهه قبل نسل

در شرایطی که باید مشوق‌ها و تسهیلات در مناطق آزاد بیشتر شود، روز به روز از مشوق‌ها کاسته می‌شود. در مناطق آزاد ایران معافیت مالیاتی ۲۰ ساله وجود دارد اما این معافیت در ترکیه ۵۰ سال، گرجستان مادام‌العمر، امارات ۳۵ سال و پاکستان ۲۲ سال است. بنابراین مشوق‌ها در سایر کشورها از ایران بیشتر است

اول مناطق آزاد مانند کیش، قشم و چابهار شکل گرفتند که همواره تراز تجاری این مناطق به نفع واردات منفی بود اما خوشبختانه با تغییر رویکرد شاهد تغییر این شرایط هستیم. در واقع مناطق آزاد فعلی این ظرفیت را دارند که به محور تولید و صادرات کشور تبدیل شوند.

برای ارتقای جایگاه مناطق آزاد در قوانین بالادستی چه برنامه‌ای دارید؟

در راستای تعاملات با مجلس، دولت و قوه قضائیه نشست‌های متعددی برگزار کرده‌ایم. دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد برای ارتقای جایگاه این مناطق تعاملات خوبی با مجلس آغاز کرده است تا در قالب برنامه هفتم توسعه این مناطق سکوی پرتاب اقتصاد کشور شود. در این‌باره پیشنهاد خود را به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارائه کرده‌ایم.

همین تخلفات باعث شده تا برخی مناطق آزاد را بستری برای سوءاستفاده بدانند؟

اینکه در یک بخش تخلفاتی صورت می‌گیرد نباید کل آن را تعطیل کرد بایستی با تقویت و تشدید نظارت‌ها زمینه‌های سودجویی و تخلف را از بین بریم و درکنار آن از ظرفیت‌های بی‌نظیر مناطق آزاد استفاده کنیم. در گذشته واردات در مناطق آزاد از صادرات بیشتر بود، در همین دوران برای تغییر این شرایط باید در ابتدا به دنبال دلایل آن می‌گشتیم نه اینکه مشوق‌ها و تسهیلات را در مناطق آزاد کاهش دهیم. توسعه این مناطق باید بیشتر کیفی باشد. البته در بخش‌هایی هم که نیاز به توسعه کمی وجود دارد باید اقدامات لازم صورت گیرد.

به طور قطع کاهش مشوق‌ها و تسهیلات به نفع رقابتی ایران است. آنها همانند جاروبرقی سرمایه‌های خارجی را

کسب و کار در مناطق آزاد باید چند برابر سرزمین اصلی باشد. هم اکنون در برخی از کشورها، امکان ثبت ۲۴ ساعته شرکت در مناطق آزاد وجود دارد درحالی که در ایران بوروکراسی‌های پیچیده کار را دشوار و زمان‌بر می‌کند.

در شرایطی که باید مشوق‌ها و تسهیلات در مناطق آزاد بیشتر شود، روز به روز از مشوق‌ها کاسته می‌شود. در مناطق آزاد ایران معافیت مالیاتی ۲۰ ساله وجود دارد اما این معافیت در ترکیه ۵۰ سال، گرجستان مادام‌العمر، امارات ۳۵ سال و پاکستان ۲۲ سال است. بنابراین مشوق‌ها در سایر کشورها از ایران بیشتر است، ولی در کشورها هر روز این مشوق‌ها کم می‌شود. اختلاف مشوق‌ها باعث می‌شود تا سرمایه‌گذاران خارجی جذب کشورهای دیگر شوند.

البته باید درکنار تسهیل شرایط و تشویق سرمایه‌گذاران، راه‌های سوءاستفاده و

هدف از ایجاد و توسعه مناطق آزاد، افزایش و توسعه صادرات، ایجاد اشتغال، جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی و انتقال تکنولوژی، افزایش درآمدهای عمومی، افزایش توریسم، ارتقای جایگاه اقتصادی کشور و بهره‌مندی از اقتصاد رقابتی است. لازمه تحقق این اهداف فراهم کردن زیرساخت‌ها است که از ضرورت‌های امروز مناطق آزاد ایران به شمار می‌آید. سال گذشته به منظور تکمیل اقدامات زیرساختی که از ضرورت‌های توسعه و رونق تولید به حساب می‌آید، اقدامات مهمی را در راستای حل مطالبات سال‌های گذشته مردم این جزیره اجرایی کرده است.

حماسه دولت مردمی در راستای تحول زیرساخت‌های منطقه آزاد قشم

تعبیر رؤیاهای دیرینه جزیره زیبای قشم

جزیره قشم در مسیر توسعه متوازن و پایدار قرار گرفته است. این موضوع را حالا و یک سال پس از روی کار آمدن دولت مردمی و انقلابی آیت‌الله رئیسی و در دوران مدیریت جدید سازمان منطقه آزاد قشم می‌توان مشاهده کرد. ماه‌هاست که بخش‌های مختلف سازمان منطقه آزاد قشم با تمام توان در مسیر خدمت‌رسانی و بهبود زیرساخت‌ها به تلاش مشغول هستند. کمبودهایی از گذشته در جزیره وجود داشته است که موجب شده تا امروز قشم برای ادامه حرکت به سوی توسعه، نیازمند بسیاری از زیرساخت‌ها باشد. جزیره قشم برای دستیابی به توسعه نیازمند همراهی تمامی بخش‌ها و همدلی نمایندگان مجلس، مسئولان و جامعه محلی است. قشم دارای ظرفیت‌های متعددی در حوزه‌های گردشگری، اقتصادی، نفت و انرژی، شیلات و... است و توسعه همراه با افزایش توانمندی و بهبود وضعیت معیشت جامعه محلی می‌تواند منجر به رونق بخشیدن اقتصاد جزیره و افزایش کیفیت زندگی ساکنان جزیره شود. هنوز پروژه‌ها و طرح‌های زیادی در جزیره قشم وجود دارد که به سرانجام نرسیده و برای آن برنامه‌ریزی صورت گرفته است و با همدلی و افزایش تعامل میان نمایندگان مجلس و مسئولان دولت مردمی می‌توان با سرعت بیشتری نسبت به رفع مشکلات موجود تلاش کرد.

امیدآفرینی با حل سه مشکل قدیمی قشم

تامین آب شرب مورد نیاز بخش‌های مختلف جزیره قشم بویژه مناطق و روستاهای غربی، بهسازی معابر و احداث بزرگراه‌های استاندارد برای تسهیل تردد در جاده‌های جزیره و همچنین برنامه‌ریزی برای حل مشکل مسکن جوانان، سه مشکل تاریخی جزیره نشینان است که

راستی‌آزمایی و پالایش متقاضیان عملیات اجرایی در سایر روستاهای جزیره نیز کلید خواهد خورد. در طرح مسکن جوانان، هدف واگذاری زمین نیست، بلکه دستیابی مردم به مسکن ارزان‌قیمت، با کیفیت مناسب و مقاوم است.

سازمان منطقه آزاد قشم در فرایند اجرای این طرح و برای جلوگیری از بورس‌بازی زمین، تنها افراد بومی، ساکن در قشم و فاقد خانه که از امکانات دولتی استفاده نکرده‌اند، در پروژه مسکن جوانان احراز صلاحیت شدند. زمین‌خواری‌های پیش از این با شعار مسکن‌دار کردن مردم و جوانان انجام شده و همه مردم و دهیاران و بخشداران باید برای جلوگیری از ساخت‌وسازهای غیرمجاز کمک کنند.

همچنین در هفته ابتدایی مردادماه سال جاری بود که کلنگ ساخت ۴۹۹ واحد در فاز دوم پروژه مسکن جوانان جزیره قشم، به مساحت ۲۳۵ هزار و ۸۰۰ مترمربع با حضور مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم بر زمین خورد. قطعاتی که برای ساخت مسکن در نظر گرفته شده حداقل ۲۵۰ مترمربع مساحت دارد که برای ۴۹۹ خانوار در این فاز، در مجموع شامل ۲۳۵ هزار و ۸۰۰ متر مربع زمین در ۸ روستای غرب جزیره خواهد بود. قیمت تمام شده زمین در این طرح محاسبه نشده و جوانان واجد شرایط با همکاری بنیاد مسکن می‌توانند تا مرحله سفت کاری با استفاده از تسهیلات کم بهره، اقدام به ساخت کنند.

در همین ارتباط بود که مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم، اجرای کامل طرح مسکن جوانان را کلیدی برای حل معضل مسکن در این جزیره دانست. افشار فتح‌اللهی در پاسخ به خواسته‌های مردمی مبنی بر معضل مسکن گفت: با اجرای کامل طرح مسکن جوانان در جزیره، معضل مسکن قشم حل می‌شود. وی ادامه داد: همکاری

خوشبختانه در دولت مردمی و انقلابی آیت‌الله رئیسی و بویژه پس از آغاز دوران مدیریت افشار فتح‌اللهی به‌عنوان رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد برای حل آنها به‌صورت جدی برنامه‌ریزی شده است.

مجموعه سازمان منطقه آزاد قشم طی ماه‌های گذشته و در راستای محوریت‌زادگی و امیدآفرینی برای ساکنان جزیره قشم و همدلی و همراهی با جامعه محلی در چند مرحله اقدامات مربوط به حل مشکلات قدیمی را در دستور کار قرار داده است. اقداماتی که همچنان در حال اجرا هستند. امروز این امیدواری بیش از گذشته نزد ساکنان جزیره قشم ایجاد شده است که با اجرای طرح‌های زیربنایی شاهد بهبود وضعیت خدمات‌رسانی و افزایش کیفیت زندگی باشند.

اراده جدی برای حل مشکل مسکن جوانان

حل مشکل مسکن و ساخت سالانه یک میلیون مسکن در کشور یکی از وعده‌های دولت مردمی و انقلابی آیت‌الله رئیسی بود که در جزیره قشم نیز مورد توجه مسئولان سازمان منطقه آزاد قشم قرار گرفت. مشکل مسکن، یکی از دغدغه‌های جدی مردم نجیب قشم بوده که در سال‌های اخیر به آن توجهی نشده بود و طرح مسکن جوانان قشم با هدف خانه‌دار کردن مردم کلید خورد. این طرح از غربی‌ترین منطقه جزیره آغاز شده و تا شرقی‌ترین نقطه قشم ادامه خواهد داشت.

در فاز اول پروژه مسکن جوانان قشم ۱۳۷ نفر از جوانان صاحب‌خانه می‌شوند و در این طرح قیمت زمین از هزینه مسکن تقریباً حذف و تسهیلات ارزان قیمت برای ساخت در نظر گرفته شده است. بیش از ۸ هزار و ۵۰۰ نفر در این طرح مسکن جوانان قشم ثبت‌نام کرده‌اند و پس از مراحل

مشکل مسکن، یکی از دغدغه‌های جدی مردم نجیب قشم بوده که در سال‌های اخیر به آن توجهی نشده بود و طرح مسکن جوانان قشم با هدف خانه‌دار کردن مردم کلید خورد. این طرح از غربی‌ترین منطقه جزیره آغاز شده و تا شرقی‌ترین نقطه قشم ادامه خواهد داشت

جزیره، به طول ۶۰ کیلومتر با اعتبار ۱۵ هزار میلیارد ریال به زمین خورد. در این پروژه که توسط قرارگاه خاتم‌الانبیا احداث می‌شود، ۲ لاین راه جدید شامل زیرسازی، روسازی و آسفالت به همراه علائم در نظر گرفته شده است. براساس برآوردهای انجام شده این پروژه با اعتبار بالغ بر ۱۵ هزار میلیارد ریال به بهره‌برداری خواهد رسید. جاده ساحلی جنوبی از شهر قشم، سوزا و روستاهای تورگان، ریگو، برکه خلف، مسن و شیب دراز عبور می‌کند و ۴۹ هزار قشوند به طور مستقیم از آن بهره خواهند جست. همچنین به گفته کارشناسان حجم ماشین‌آلات اجرای این پروژه که توسط قرارگاه خاتم‌الانبیا تجهیز شده در پروژه‌های ملی کم‌نظیر است.

انجام این پروژه‌های عمرانی عظیم نویدبخش برنامه‌ریزی مدیریت سازمان منطقه آزاد قشم در دوران جدید برای جهش توسعه‌ای در جزیره است. در مسیر توسعه، قشم تکمیل زیرساخت‌های مورد نیاز است که یکی از مهم‌ترین آنها ایجاد راه و مسیر دسترسی و یک شبکه جامع حمل‌ونقل است. مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم در این مراسم تأکید کرد که قشم در مسیر توسعه است و ممکن است عده‌ای

اجرائی خواهد شد. اجرای این تفاهنامه می‌تواند عامل افزایش سرعت اجرای پروژه‌ها و همچنین مدیریت بهینه هزینه‌های عمرانی در طرح‌های توسعه روستاهای جزیره باشد. همان زمان البته اعلام شد که دهیاری‌های روستاهای جزیره قشم در صورت آمادگی و انجام زیرسازی جهت آسفالت معابر در نوبت اجرای این طرح قرار خواهند گرفت. در دولت مردمی آیت‌الله رئیسی و دوره جدید مدیریت سازمان منطقه آزاد قشم با اجرای طرح‌ها و پروژه‌های مختلف شاهد خدمت‌رسانی شایسته به مردم و ساکنان جزیره قشم خواهیم بود و در راستای توسعه متوازن این جزیره گام برداشته خواهد شد. همچنین با برنامه‌ریزی صورت گرفته و به منظور ارتقای سطح کیفی و بهبود شرایط محیطی و سکونتی روستاها و با هدف رفع نارسایی‌ها و مشکلات موجود در طرح هادی روستاهای جزیره جلسات مختلفی برگزار می‌شود.

کلنگ‌زنی جاده ساحل جنوبی قشم

از طرف دیگر اواسط خردادماه سال جاری بود که کلنگ پروژه تعریض جاده ساحل جنوبی از شهر قشم تا فرودگاه بین‌المللی

خوبی میان سازمان منطقه آزاد قشم و بنیاد مسکن شکل گرفته که نتایج مثبت آن در آینده نزدیک برای ساکنان جزیره قابل مشاهده خواهد بود.

در حوزه صدور مجوز و همچنین جانمایی مکان مناسب جهت احداث و آغاز پروژه مسکن جوانان جزیره قشم نیز شاهد پیشرفت خوبی هستیم. هدف نهایی سازمان منطقه آزاد قشم از اجرای طرح مسکن جوانان جزیره قشم، مسکن‌دار کردن مردم است و براساس برنامه‌ریزی صورت گرفته سیاست واگذاری زمین اجرائی نخواهد شد. طرح مسکن جوانان به‌دنبال احداث مسکن استاندارد، ایمن و در خور شأن ساکنان جزیره همسو با فرهنگ اصیل این منطقه است.

آغاز نهضت آسفالت معابر روستایی قشم

ابتدای خردادماه سال جاری سازمان منطقه آزاد قشم و اداره کل بنیاد مسکن استان هرمزگان تفاهنامه نهضت آسفالت درون روستاها و معابر روستایی درون طرح هادی در بیش از ۴۰ روستای جزیره قشم را امضا کردند. با اجرای این تفاهنامه، آسفالت بالغ بر ۴۰ روستای جزیره قشم با همکاری و همراهی دهیاری‌ها در سال جاری

از این موضوع ناراحت باشند ولی ما با تمام توان در مسیر خدمت‌رسانی به مردم حرکت می‌کنیم.

افشار فتح الهی همچنین احداث پل خلیج فارس را یکی دیگر از پروژه‌های زیرساختی دانست که مراحل تأمین اعتبار آن در حال انجام است و تکمیل این پل و جاده‌های جزیره و ایجاد یک شبکه حمل و نقلی مناسب، مسیر را برای دستیابی منطقه آزاد قشم به مأموریت‌ها و چشم اندازهای بدو تأسیس منطقه و تبدیل شدن به قطب انرژی منطقه سرعت می‌بخشد.

آغاز عملیات اجرایی رینگ بزرگراهی شرق جزیره

با برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته در دوره جدید مدیریت منطقه آزاد قشم و معاونت عمرانی این سازمان بود که در اواسط تیرماه، عملیات اجرایی فاز ۴ و تکمیل فاز ۳ بزرگراه خلیج فارس با اعتبار بالغ بر ۹ هزار میلیارد ریال و به طول ۴۰ کیلومتر به منظور تکمیل رینگ شرقی بزرگراهی قشم

و ۵۰۰ میلیارد ریال، به طول ۹ کیلومتر است که حدفاصل میدان درگهان تا بندر تجاری کاوه را به یکدیگر متصل می‌کند.

با اجرای این پروژه محور بزرگراهی شهر قشم به بندر مسافری لافت که یکی از پر رفت و آمدترین بنادر مسافری کشور است کامل شده و سطح دسترسی و ایمنی ساکنان و گردشگران ارتقا می‌یابد. همچنین با اجرای این پروژه، رینگ بزرگراهی شرق جزیره قشم از بندر مسافری لافت تا فرودگاه بین‌المللی قشم به‌عنوان یکی از خواسته‌های دیرینه مردم جزیره، بعد از سال‌ها در دولت سیزدهم با رویکرد مردم محور تکمیل می‌شود.

اراده برای حل چالش تأمین آب

تأمین آب شرب مورد نیاز تمام بخش‌های جزیره قشم از سال‌های دور، همواره یکی از مطالبات ساکنان این منطقه بوده است. هرچند در دولت‌های گذشته اقداماتی برای حل چالش تأمین آب روستاها و شهرهای جزیره قشم انجام شده است، اما این

اقدامات در دولت مردمی و انقلابی آیت‌الله رئیسی جلوه دیگری داشته و موجب شده تا بسیاری از بزرگان و مسئولان در این باره اظهار رضایت کنند. اقدامات جهادی در دوره جدید مدیریت سازمان منطقه آزاد قشم برای حل مشکل آب از همان روزهای نخست دوران مدیریت افشار فتح الهی شروع شد و با آغاز سال جدید با جدیت بیشتری در دستور کار قرار گرفت.

در نخستین روز از سال جاری بود که علی اکبر محرابیان، وزیر نیرو با حضور در قشم از ظرفیت‌های نیروگاهی و تولید برق و آب جزیره بازدید کرد. در همان بازدید بود که مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم موضوع حل مشکل تأمین آب روستاهای جزیره را با جدیت پیگیری کرد. وزیر نیرو نیز در همان روز از احداث ۳ آب شیرین کن جدید در جزیره قشم در سال ۱۴۰۱ و تأمین آب آشامیدنی روستاهای سراسر جزیره خبر داد. محرابیان در بازدید از طرح‌های نیروگاهی جزیره قشم گفت: تأمین آب آشامیدنی سالم برای مردم روستاهای قشم بویژه

■ افتتاح پروژه ۱۵۰۰ متر مکعبی آب شیرین کن شهر قشم

غرب جزیره با جدیت پیگیری می‌شود. وی ادامه داد: قراردادهای احداث این آب شیرین‌کن‌ها منعقد شده و تا پایان سال به سرانجام می‌رسد.

پس از آن بود که اعلام شد برنامه‌ریزی لازم برای اجرای پروژه‌های مهم آبرسانی با هدف تأمین نیاز آبی جزیره قشم بویژه مناطق روستایی انجام شده است که تکمیل آنها به پایداری وضعیت آب این منطقه خواهد انجامید. براساس پیش‌بینی‌های صورت گرفته با بهره‌برداری از سه سایت نمک زدایی باسعیدو (غرب)، سلخ (مرکز) و تورگان (شرق) قشم، بیش از ۱۲ هزار مترمکعب در شبانه روز به ظرفیت تولید این شهرستان اضافه که باعث بهبود وضعیت آب روستاهای قشم خواهد شد.

افتتاح آب شیرین کن قشم

اواخر تیرماه سال جاری بود که پروژه ۱۵۰۰ متر مکعبی آب شیرین کن شهر قشم با اعتباری بالغ بر ۹۰ میلیارد ریال برای تأمین آب شرب ۲۵۰۰ خانوار ساکن در نگی

اقدامات جهادی در دوره جدید مدیریت سازمان منطقه آزاد قشم برای حل مشکل آب از همان روزهای نخست دوران مدیریت افشار فتح الهی شروع شد و با آغاز سال جدید با جدیت بیشتری در دستور کار قرار گرفت

آغاز شد.

احداث این جاده جزو مطالبات دیرینه مردم جزیره است و با تمام توان در همه حوزه‌های زیرساختی و توسعه‌ای جزیره در حال برنامه‌ریزی هستیم و خبرهای خوش دیگر برای مردم در راه است. این پروژه مسیر اصلی تردد خودرویی به جزیره است و اجرای آن در قالب تکمیل طرح جامع ارتباطی شبکه خلیج فارس که شامل پل، بزرگراه و خط راه‌آهن متصل به بندر کاوه است، انجام می‌شود.

این پروژه در دو بخش اجرا می‌شود که بخش اول شامل احداث فاز ۴، ساخت دو لاین بزرگراه شامل زیرسازی، روسازی، ابنیه، آسفالت و نصب علائم راهنمایی و رانندگی، به طول ۳۰ کیلومتر، حدفاصل بندر تجاری کاوه تا بندر مسافری لافت با اعتباری بالغ بر هفت هزار و ۵۰۰ میلیارد ریال می‌شود.

بخش دوم، تکمیل عملیات اجرایی فاز سه بزرگراه خلیج فارس شامل چهار لاین بزرگراه شامل تکمیل ابنیه، آسفالت و نصب علائم راهنمایی و رانندگی با اعتبار یک هزار

ویژه‌نامه مناطق آزاد

ایران

مهر ۱۴۰۱

خلیج فارس با حضور مدیرعامل سازمان منطقه آزاد و مسئولان عالی رتبه این شهرستان به صورت رسمی افتتاح شد. این دستگاه آب شیرین کن جدید به ظرفیت ۱۵۰۰ مترمکعب در قشم با تکیه بر توان متخصصان داخلی با یک سوم هزینه های عادی راه اندازی و ۷۰۰ هزار دلار صرفه جویی ارزی شد.

افشار فتح الهی، رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم در آیین بهره برداری و افتتاح پروژه هزار و ۵۰۰ متر مکعبی آب شیرین کن شهر قشم گفت: در حالی که به فرمایش رهبر معظم انقلاب سال حمایت از شرکت های دانش بنیان نامگذاری شده است این کار بزرگ به دست پرسنل دلسوز و جهادی مجموعه متخصصان شرکت آب، برق و تأسیسات سازمان منطقه آزاد قشم انجام شد که به نظرم ارزش کار را دو چندان می کند.

وی ادامه داد: ما هرچایی که در کشور به نیروهای متخصص و جوان اعتماد کردیم به لطف خدا نتایجی گرفتیم که باعث

اواخر تیرماه سال جاری پروژه ۱۵۰۰ متر مکعبی آب شیرین کن شهر قشم با اعتباری بالغ بر ۹۰ میلیارد ریال برای تأمین آب شرب ۲۵۰۰ خانوار ساکن در نگیں خلیج فارس افتتاح شد. این دستگاه آب شیرین کن جدید با تکیه بر توان متخصصان داخلی با یک سوم هزینه های عادی راه اندازی شد

اینکه شبکه آبرسانی آنجا مشکلاتی دارد و این به روزرسانی با کار مشترک شهرداری قشم و شرکت آب، برق و تأسیسات منطقه آزاد قشم در حال انجام است که با این کار ما به لحاظ تولید آب در شهر قشم و روستاهای اطراف به لطف خدا مشکلی نداریم و به صورت شبانه روزی هم مشکل قطعی آب در شهر قشم نخواهیم داشت.

آغاز فرایند احداث آب شیرین کن جدید قشم

از سوی دیگر در روزهای ابتدایی شهریورماه سال جاری و همزمان با آغاز هفته دولت بود که عملیات اجرایی طراحی و احداث آب شیرین کن جدید ۱۰ هزار مترمکعبی شهر قشم و یک مخزن ذخیره آب با اعتباری بالغ بر ۲۵۵۰ میلیارد ریال با حضور مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم و معاون قضایی دادستان کل کشور آغاز شد.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم، در این آیین گفت: جزیره قشم برای دستیابی به رشد اقتصادی به توسعه زیرساختی نیاز دارد

و آب یکی از زیرساخت های اصلی محسوب می شود که متأسفانه در سال های گذشته روی این موضوع سرمایه گذاری نشده بود. فتح الهی ادامه داد: تأمین آب شرب با کیفیت مناسب یکی از خواسته های اصلی مردم قشم است و در دولت انقلابی خود را موظف می دانیم این خواسته را برآورده کنیم و البته طبق قرارداد این پروژه در مدت زمان یک سال به بهره برداری خواهد رسید، اما طبق مذاکرات انجام شده با مجری طرح پیش بینی می شود این آب شیرین کن تا پایان سال وارد مدار شود.

به گفته مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم، با بهره برداری از این پروژه توسط سرمایه گذاری بخش خصوصی در شهر قشم و روستاهای اطراف تا سال ۱۴۰۴ مشکلی نخواهیم داشت. همچنین علاوه بر تأمین آب شرب بهداشتی، مدیریت آب های سطحی و زیرزمینی جزیره برای احیای کشاورزی نیز باید با جدیت پیگیری شود و هم اکنون یک تیم متخصص در این زمینه در حال تحقیق هستند.

مجموعه صورت گرفت. همچنین بخش دیگری از آن احیا شد و ظرفیت تولید آب بالاتر رفت.

مشکل آب درگهان با همت مدیران آبفای استان و استاندار منجر به توافق چهار جانبه و انتقال این موضوع به وزیر نیرو شد. وزیر نیرو هم موافقت کرد که با ترک تشریفات آب یکی از مجموعه های بخش خصوصی (نیروگاه قشم مولد) که اکنون امکان تولید آب را دارد در این پروژه مشارکت داشته باشد. همزمان اعلام شد که قرارداد خرید تضمینی آب تولید شده در این پروژه در حال انجام است و حدود یک ماه هم زمان می برد تا خط انتقال آب از نیروگاه قشم مولد به شهر درگهان اتفاق بیفتد، با این کار حدود پنج هزار متر مکعب تولید آب در شهر درگهان اضافه شده که دو برابر ظرفیت موجود است و بخش زیادی از مشکلات آن منطقه حل می شود.

فتح الهی ادامه داد: ما اکنون به لطف خدا قطعی آب در شهر قشم نداریم مگر اینکه در برخی محلات قدیم آن هم به دلیل

شگفتی همه شد، این کار هم به لحاظ فنی و تخصصی که این حوزه تخصصی را می شناسند و می فهمند که این کار چقدر کار بزرگی است، ظرف مدت ۶۰ روز و با تولید هزار و ۵۰۰ متر مکعب آب شرب با کمتر از یک سوم هزینه انجام شده است.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم اضافه کرد: این افتتاح و راه اندازی کاری ارزشمند است و دست یکایک پرسنلی را که در این پروژه مشارکت کردند و خودشان را به اثبات رساندند می بوسم و از تمامی تلاش های شما در این ایام و روزهای گرم سال قدردانی می کنم.

حل مشکل آب شهر درگهان

در همان روزها اعلام شده بود که در شهر درگهان نیز موضوع تأمین آب وجود دارد که با تصمیم اتخاذ شده توسط مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم مشکل آبی شهر درگهان در کوتاه مدت با برداشتن باری از فشار تأمین آب این شهر اتفاق افتاد. بخشی از نیاز شهر درگهان در آب شیرین کن این شهر اتفاق افتاد و با به روزرسانی این

مدیرعامل منطقه آزاد قشم در گفت‌وگو با «ایران» خبر داد

احداث شهر فرودگاهی ۵۰۰ میلیون دلاری در قشم

قشم به سرزمین اصلی وصل می‌شود

سازمان منطقه آزاد قشم در سال ۱۳۷۲ با تصویب دولت و مجلس فعالیت خود را آغاز کرد. تبدیل شدن به هاب نفت، گاز، پتروشیمی و انرژی کشور هدف تشکیل این منطقه آزاد بود. این منطقه به دلیل موقعیت خاص جغرافیایی و وسعت زیاد یکی از مناطقی است که می‌تواند نقش بی‌بدیلی در توسعه اقتصادی کشور داشته باشد. افشار فتح‌اللهی، رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم در گفت‌وگو با «ایران» در این خصوص از طرح‌ها و برنامه‌هایی که در دولت سیزدهم برای توسعه این منطقه در دستور کار قرار گرفته است، می‌گوید. به گفته وی در کنار اجرای پروژه‌های مختلف زیرساختی در حوزه حمل‌ونقل و آب، دو پروژه بزرگ دیگر در این منطقه در دستور کار قرار گرفته و قرار است با مشارکت سرمایه‌گذاران خارجی به اجرا درآید. یکی از این پروژه‌ها تبدیل فرودگاه فعلی قشم به یک شهر فرودگاهی به سرمایه ۵۰۰ میلیون دلار و دیگری احداث پل خلیج فارس است که جزیره قشم را به سرزمین اصلی متصل می‌کند.

را در ۹ ماه اخیر شروع کردیم. یکی از این پروژه‌ها راه بخش جنوبی جزیره به طول ۶۰ کیلومتر دو بانده است که عملیات اجرایی آن آغاز شده و قرارگاه سازندگی خاتم مسئولیت اجرای آن را برعهده دارد. براساس برنامه‌ریزی این پروژه ظرف سه سال آینده به بهره‌برداری خواهد رسید. پروژه دوم راهسازی از بندر لافت تا درگهان به طول ۴۰ کیلومتر است که کلنگ آن نیز به زمین زده شد.

از گذشته قشم در خصوص راه‌های مواصلاتی با کمبودهایی مواجه بود، در این حوزه چه کارهایی انجام شد؟

جزیره قشم با تعداد ۶۷ روستا به‌عنوان بزرگ‌ترین جزیره در حوزه راه‌ها مشکلات زیادی دارد که علاوه بر امنیت، روی بخش‌های اقتصادی منطقه نیز تأثیر منفی داشته است. بویژه در ایامی که تعداد زیادی مسافر وارد جزیره می‌شود، این مشکلات بیشتر خودنمایی می‌کند. در همین راستا، دو پروژه بزرگ راهسازی

در یک سال اخیر چه اقداماتی برای پیشبرد اهداف تعیین شده در منطقه آزاد قشم انجام شده است؟

بنده از ۹ ماه گذشته مسئولیت منطقه آزاد قشم را برعهده دارم. در ابتدای کار با بررسی شرایط منطقه برای رفع برخی از کاستی‌های زیرساختی منطقه برنامه‌ریزی کردیم. با وجود تمام اقداماتی که در سال‌های گذشته در این منطقه انجام شده بود اما همچنان قشم از ضعف زیرساخت‌ها رنج می‌برد.

یکی از کارهایی که در این مدت صورت گرفت در بخش تأمین آب شرب منطقه است. این در حالی است که تعدادی از روستاهای جزیره با قطعی‌های طولانی آب مواجه بودند و باید برای رفع این مشکل برنامه‌ریزی می‌کردیم. بر همین اساس قرارداد ساخت و راه‌اندازی یک واحد آب شیرین‌کن با ظرفیت ۱۵۰ هزار مترمکعب با یکی از بخش‌های خصوصی دانش‌بنیان را امضا کردیم. در کنار آن ساخت یک واحد آب شیرین‌کن با ظرفیت ۱۰ هزار مترمکعبی نیز با بخش خصوصی صورت گرفت. از سوی دیگر برای تأمین نیازهای منطقه کار ساخت یک مخزن ۱۰ هزار متر مکعبی آب در منطقه را شروع کردیم.

این طرح‌های حوزه آب چه زمانی به بهره‌برداری می‌رسد؟

براساس برنامه‌ریزی‌ها در یکسال آینده تمام این طرح‌ها آماده بهره‌برداری می‌شود تا بخشی از مشکلات مردم منطقه در خصوص آب مصرفی رفع شود.

ویژه‌نامه
مناطق آزاد

ایران

مهر ۱۴۰۱

با اجرای این پروژه‌ها چه بخشی از مشکلات راه‌های مواصلاتی قشم برطرف می‌شود؟

با اجرا و بهره‌برداری از این پروژه‌ها ظرف دو تا سه سال آینده رینگ بزرگراهی نیمه غربی جزیره تکمیل می‌شود که نقش بزرگی در افزایش امنیت تردد مسافران و توسعه گردشگری دارد.

جزیره قشم در کنار بخش‌های اقتصادی از نظر گردشگری یکی از مناطق ویژه کشور محسوب می‌شود، در دولت سیزدهم چه اقداماتی برای ارتقای این بخش صورت گرفته است؟

در حوزه گردشگری و فرهنگی در دولت سیزدهم اقدامات بزرگ و زیادی در منطقه انجام شده است. یکی از این اقدامات که از جمله افتخارات دولت سیزدهم محسوب می‌شود، این است که موفق به دریافت کارت سبز برای اکوسیستم‌های جزیره از سازمان یونسکو شدیم. یونسکو هر چهار سال یک بار سایت‌های منطقه را مورد بازبینی قرار می‌دهد و در همین زمینه در سال ۱۳۹۲ تجربه تلخ خروج قشم از لیست مناطق گردشگری یونسکو را داشتیم که در دولت سیزدهم با همکاری دولت و مردم توانستیم در یک بازه دو تا سه ماهه با اقدامات ویژه‌ای که در این بخش انجام شد، کارت سبز را از یونسکو دریافت کنیم. علاوه بر این، ژئوپارک قشم نیز از سوی یونسکو به‌عنوان یک الگوی جهانی موفق معرفی شد.

قشم با وجود ظرفیت‌های بی‌نظیری که دارد در بخش حمل‌ونقل هوایی و انتقال گردشگران با کمبود مواجه است؟ این بخش هم جزو برنامه‌های توسعه‌ای منطقه قرار دارد؟

هرچند هم اکنون تعداد گردشگران ورودی به جزیره قابل قبول است، اما فرودگاه فعلی قشم باید توسعه پیدا کند. در این باره در حال برنامه‌ریزی برای ارتقای کیفی پروازها و افزایش کمی آنها نیز هستیم. از سوی دیگر طرح تبدیل این فرودگاه به یک شهر فرودگاهی را در دستور کار داریم.

آیا احداث این شهر فرودگاهی با سرمایه خارجی انجام می‌شود؟

این شهر فرودگاهی با تمرکز بر بخش کارگو و حمل بار اجرایی خواهد شد به طوری که منطقه قشم به یکی از هاب‌های حمل‌ونقل هوایی کالا تبدیل می‌شود. برای احداث این شهر فرودگاهی با یک شرکت خارجی مذاکرات را آغاز کرده‌ایم و هم اکنون این شرکت از سوی منطقه آزاد در حال ارزیابی است. با احداث این شهر فرودگاهی شاهد یک تحول اساسی اقتصادی در منطقه خواهیم بود.

در خصوص جذب سرمایه‌گذاری، داخلی و خارجی، چه موانعی وجود دارد؟

متأسفانه درادوار گذشته مشوق‌ها و معافیت‌ها برای مناطق آزاد بواسطه قوانین و مقررات جدید کاهش پیدا کرده و محدودیت‌های بیشتری ایجاد شده است. اگر مناطق آزاد ایران را با کشورهای منطقه و توسعه یافته مقایسه کنیم مشاهده

می‌کنیم که مشوق‌ها و معافیت‌ها در مناطق آزاد خیلی کمتر است. هم اکنون مهم‌ترین معافیت موجود در مناطق آزاد معافیت از مالیات بر درآمد است. با این حال همچنان مالیات بر ارزش افزوده اعمال می‌شود و حتی در برخی از موارد میزان مالیات برای واحدهای تولیدی بیشتر است. در این راستا، اگر بخواهیم مناطق آزاد ایران نقشی مشابه سایر کشورها داشته باشد باید به مشوق‌ها توجه بیشتری کرد.

در این زمینه چه میزان سرمایه وارد منطقه شده است؟

در فاصله ماه‌های اخیر با وجود تمام موانعی که به آنها اشاره شد موفق شدیم سرمایه‌گذاری قابل توجهی را برای اجرای طرح‌های توسعه‌ای منطقه جذب کنیم. در این زمینه ۲۵۵ میلیارد تومان برای احداث آب شیرین کن با سرمایه‌گذاری داخلی جذب شد. علاوه بر این، با استفاده از سرمایه خارجی برنامه احداث پل خلیج فارس را که سال‌ها بلا تکلیف مانده است در برنامه داریم. در این خصوص پل خلیج فارس به‌عنوان یکی از محورهای توسعه منطقه در دستور کار قرار گرفته است و با سرمایه‌گذاران خارجی برای تأمین سرمایه یک تفاهمنامه اولیه به امضا رسانده‌ایم.

میزان جذب سرمایه خارجی از طریق شهر فرودگاهی و پل خلیج فارس چه میزان است؟

برای مطالعات اولیه و اجرای شهر فرودگاهی حدود ۵۰۰ میلیون دلار سرمایه خارجی جذب خواهد شد. همچنین برای پل خلیج فارس نیز حدود ۳۵۰ میلیون دلار نیاز است، چرا که از سال‌ها پیش پایه‌های این پل در خشکی نصب شده اما برای تکمیل آن بخصوص در بخش دریا نیاز به سرمایه کلانی داریم.

برنامه شما برای توسعه صنعتی منطقه آزاد قشم چگونه است؟

هم اکنون منطقه آزاد قشم براساس ظرفیت‌هایی که دارد در بخش صنعتی رشد نداشته است. بر همین اساس به طور حتم باید در زمینه افزایش تولید و صادرات گام‌های بلندی برداریم. این در حالی است که قشم بخصوص در حوزه نفت و گاز ظرفیت‌های ویژه‌ای دارد. البته در ماه‌های اخیر یک پروژه پالایشگاهی یک میلیون تنی در منطقه افتتاح کردیم و طرح‌های دیگری نیز در این بخش در برنامه داریم که در آینده نزدیک در خصوص آنها اطلاع‌رسانی خواهد شد.

با این حال همانگونه که اشاره شد هم اکنون شرایط قشم قابل قبول نیست و متأسفانه مشکلات زیرساختی بسیاری در آن وجود دارد که باید برطرف شود. برای مثال شهرک صنعتی قشم تا پیش از این گاز نداشت که خوشبختانه با اقدامات صورت گرفته گاز این شهرک وصل شده است. در حوزه دانش‌بنیان نیز کارگروهی تشکیل داده‌ایم که علاوه بر تلاش برای رفع موانع موجود برای شرکت‌های دانش‌بنیان، فرصت‌های ویژه منطقه در این حوزه را شناسایی می‌کند.

پروژه ظرف ۴ ماه تکمیل شد. ترمینال فرودگاه جدید کیش که سالانه بالغ بر ۶ میلیون نفر ظرفیت ورود و خروج مسافر دارد قرار بود اردیبهشت ۱۴۰۰ افتتاح شود که با پیگیری رسانه‌ها و انتشار اخبار مستند مبنی بر اینکه قابلیت افتتاح ندارد، بلا تکلیف ماند.

همان‌طور که می‌دانید فرودگاه‌ها معمولاً در صورت تکمیل ۹۳ درصدی قابلیت افتتاح دارند و بخش‌های حمل بار و غیره که غالباً ۲۰ قسمتی هستند در صورت تکمیل ۳-۴ قسمت از بخش‌ها آغاز و مشکلات موجود به مرور برطرف می‌شود و حتی ممکن است یک سال ونیم طول بکشد تا فرودگاه به صورت ۱۰۰ درصد آماده شود.

یک‌چهارم کارهای این فرودگاه و به صورت ۷۰ درصد انجام شده است و ان‌شاءالله آبان‌ماه، ۹۳ درصد این پروژه تکمیل شده و به صورت واقعی افتتاح خواهد شد. تأکید می‌کنم هدفم از طرح این مسائل مقایسه فعالیت‌های قبل و بعد از من نیست، بلکه می‌خواهم بگویم افق نگاه‌ها متفاوت شده است.

برخی از تأسیسات موجود در این فرودگاه نیز مانند فرودگاه‌های برتر کشور است و ان‌شاءالله در زمان افتتاح توضیحات مفصل مرتبط با آن بیان می‌شود. به هر حال اراده برای تأمین و اصلاح زیرساخت‌ها وجود دارد ولی اگر کیش‌ایر نباشد، نمی‌توان کاری کرد.

در همین حوزه باید کارها را در دو بخش ببینیم که بخشی از آنها به‌عنوان مسئولان قشم و کیش در توان، اختیار و کنترل ما است و باید انجام دهیم و برخی از کارها نظیر آوردن تیم‌ها در دایره وظایف من نیست و باید فدراسیون مقدمات و اجرای آن را عهده‌دار شود. مادامی که هایا کارت (hayya card) فعال نشود، طرح سخانی همچون استفاده از ظرفیت کیش و بهره‌برداری اقتصادی از امکانات منطقه در مقطع جام‌جهانی و اینکه مسافر از کیش برود و فوتبال را ببیند شایعه و غیرواقعی است.

صدر هایا کارت مربوط به اداره گذرنامه قطر است و وزارت امور خارجه باید عهده‌دار انجام مراحل آن شود، البته آقایان امیرعبداللهیان، میرشاد ماجدی و مخبر، پیگیری‌های زیادی در این خصوص انجام داده‌اند و حتی دکتر محمد از ایشان خواستند یک نفر را مخصوص انجام این پیگیری‌های مرتبط با این کار کنند. نمی‌خواهم بگویم در زمان باقی‌مانده این امر شدنی نیست اما واقعاً برای انجام این کارها دیر است از همین رو از دوستان و همکاران خواسته‌ام حد توقع را بالا نبرند و نگویند تیم فوتبال می‌آید و این حرف‌ها.

از اواخر اسفندماه ۱۴۰۰ که به سازمان آمدم به دوستان و همکاران گفتم پلن A را که طبق آن همه چیز گل و بلبل است را کنار بگذارید زیرا احتمالاً به دلایل مختلف این اتفاقات رخ نمی‌دهد.

پلن B ما این است که به این

مدیرعامل منطقه آزاد کیش در گفت‌وگو با «ایران» تشریح کرد

پلن A و B برای جام‌جهانی قطر

کیش یکی از نخستین مناطقی است که به‌عنوان منطقه آزاد تعیین شد و در طول چند دهه اخیر نقش مهمی در توسعه اقتصادی منطقه و کشور داشته است. با این حال در یک سال اخیر توسعه این منطقه مهم گردشگری و اقتصادی سرعت زیادی گرفته است و در این میان در پیش بودن رویداد مهم جام‌جهانی قطر نیز فرصتی تازه پیش‌روی این منطقه گذاشته است. در این خصوص مهدی کشاورزچاقچیری، مدیرعامل منطقه آزاد کیش در گفت‌وگو با «ایران» ضمن اینکه شرایط منطقه را در زمان آغاز به کار دولت سیزدهم ترسیم می‌کند، اقدامات و برنامه‌های خود را برای توسعه این منطقه شرح می‌دهد. علاوه بر این، وی برنامه‌های منطقه آزاد را برای استفاده از فرصت جام‌جهانی قطر توضیح می‌دهد.

هم‌اکنون بیش از یک سال از آغاز به کار دولت سیزدهم می‌گذرد، در این مدت چه اقداماتی در منطقه انجام شده است و همچنین در آینده‌ای نزدیک جام‌جهانی قطر برگزار خواهد شد، برای استفاده از ظرفیت‌های جزیره کیش چه طرح‌هایی اجرا خواهد شد؟

مدعی است در این خصوص بحث کنم. اگر کسی گفت از سال ۹۹ به فکر بازی‌ها بودیم و ۵ جلسه گذاشتیم و اولین جلسه در اسفندماه تشکیل شد، جویای خروجی آن نشست‌ها شوید.

غرضم از طرح این مسائل اصلاً این نیست که بگویم من خوبم و بقیه بد هستند، فقط می‌خواهم از اسفند ۱۴۰۰ گزارش عملکرد بدهم. ان‌شاءالله مهرماه، ۴ زمین ورزشی که یکی از آنها هیبریدی و ۳ مورد هم غیرهیبریدی است به مدار آمده و آماده انجام بازی‌های بین‌المللی می‌شود و آنها را از ده درصد به ۱۰۰ درصد می‌رسانیم و در حال حاضر ۹۰ درصد از این

ابتدا از بحث جام‌جهانی ۲۰۲۲ قطر شروع می‌کنم که جای تأمل دارد. وقتی ۱۲ سال قبل مشخص می‌شود در سال ۲۰۲۲ قطر میزبان بازی‌های جام‌جهانی است، باید از همان زمان برنامه‌ریزی می‌کردیم که حتی به اندازه ۱۰ درصد هم اقداماتی نشده است. حاضریم با هر کس که

ویژه‌نامه
مناطق آزاد

ایران

مهر ۱۴۰۱

جمع‌بندی برسیم که چگونه می‌توان از ظرفیت مسافرانی که به قطر می‌آیند استفاده کرد تا برای کیش سودآور باشد. باید برنامه ویژه‌ای برای مسافرانی که برای دیدن مسابقات جام جهانی به قطر می‌آیند داشته باشیم زیرا طبق روال تیم‌ها در دور اول و یک‌سری در نیمه نهایی حذف می‌شوند و بعضی از طرفداران تا پایان حضور دارند و حتی ممکن است در ۳-۴ ماه آینده نیز در قطر باشند که این کشور روسیه تا ۶ ماه بعد از جام جهانی از امتیاز میزبانی بهره‌مند بود.

باید برای گردشگران و هواداران فوتبالی که ممکن است پس از اوت یا صعود تیم مورد علاقه‌شان، تمایل به اقامت داشته باشند برنامه‌ریزی کنیم، البته همه این روندها دست من نیست و تنها می‌توانم با ظرفیت‌های موجود در کیش اقداماتی انجام دهم و هم‌اکنون تمام‌قد می‌گویم که این ظرفیت را ایجاد و تمام سعی خود را می‌کنم تا گردشگر را به کیش بکشانم، اما این مسأله هم‌زمان نیازمند تلاش دستگاه‌های دیگر نظیر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی، وزارت امور خارجه و سفرای ما است تا با اتخاذ برنامه‌ها و مشوق‌هایی مانع خروج گردشگر از جزیره کیش شویم و آنها را ترغیب به سفر به شهرهای دیگر همچون اصفهان، یزد، شیراز، مشهد و... کنیم. تلاش می‌کنیم کارهایی که به ما مربوط می‌شود را انجام داده و وعده بیخود ندهیم. برنامه‌ریزی‌هایی نیز در خصوص جذب مسافر داخلی انجام داده‌ایم و همکاری متقابل خوبی با فدراسیون فوتبال آغاز کرده‌ایم تا ۱۲ هزار بلیتی که فروخته شده است را به کیش بیاوریم اما در این حوزه نیز با مشکلات مرتبط با هیاکارت روبه‌رو هستیم زیرا خدمات اپشنال کیش باید برای مسافران باز باشد. در حال حاضر رویه جام جهانی قطر به این صورت تعریف شده که خرید بلیت، انتخاب محل اقامت و حمل‌ونقل در قالب این کارت دیجیتالی امکان‌پذیر است.

حالا ما درصدد هستیم برای همین ۱۲ هزار بلیتی که به ایران تعلق گرفته برنامه‌ریزی کنیم و خدمات بلیت و هتل را خودمان در اختیارشان قرار دهیم و از این ظرفیت به نفع کیش استفاده کنیم تا حداقل اجازه ندهیم این تعداد هوادار پول‌های خود را در قطر هزینه کنند.

ما در کیش می‌توانیم با ۶۵-۶۰ درصد از هزینه‌ای که قرار است گردشگران در قطر صرف کنند به آنها بسته‌های پیشنهادی دهیم و مطمئناً قیمت‌های کیش در عین حال که گران است قطعاً ارزان‌تر از قطر است و ما باید این امکان را به گردشگران معرفی کنیم تا از قیل آن دستاوردهایی برای کیش داشته باشیم.

آخرین بحثی که روی آن تمرکز کرده‌ایم این است که شرایطی ایجاد کنیم تا گردشگران داخلی، مسابقات فوتبال را در کیش نگاه کنند.

سرزمین اصلی وصل نیست و دسترسی ندارد - افتاده است. در یک سالی که دکتر محمد عهده‌دار مسئولیت آن شده و ۴ ماهی که من حقیر آمده‌ام، تمام این موارد را پیگیری کرده‌ایم اما خارج از اراده ما است و مردم حق دارند.

برای واردات خودرو پیگیری‌ها به نتیجه رسیده است؟

پیگیری‌های صورت گرفته منجر به این شد که مجوز را بگیریم اما اجرای آن منوط به ابلاغ مصوبه دولت روی آیین‌نامه واردات خودرو است. خواهش ما از دولت این بود که به ما اجازه واردات خودرو بدهید و ما خود را ملزم به این می‌دانیم که به هیچ عنوان اجازه ندهیم خودروها از کیش خارج شود و دستورات آیین‌نامه‌ای را به خودروها ابلاغ می‌کنیم.

البته راهکار و برنامه‌های دیگری هم در دستور کار داریم که اگر به نتیجه رسید آنها را به اطلاع عموم رسانده و رسانه‌ای می‌کنیم.

از همه اینها گذشته با مروری بر اهداف و مأموریت‌های مناطق آزاد، مشخص می‌شود مناطق آزاد باید متفاوت با سرزمین اصلی باشد. اگر نخواهیم این تفاوت را لحاظ کنیم در تمام شئون به مشکل برمی‌خوریم. از این واضح‌تر نمی‌توانستم بیان کنم در حال حاضر منطقه آزاد مصداق ضرب‌المثل شیر بی‌یال و دم و اشکم است. وقتی ما مجوز و قدرت واردات خودرو در منطقه آزاد خودمان را نداریم و نمی‌توانیم به آن خودرو پلاک منطقه آزاد بزنیم پس چگونه می‌توان توقع داشت مشکلات تاکسیرانی، حمل‌ونقل عمومی و ماشین‌های سازمانی حل شود؟ اصلاً خیلی از مردم ماشین‌هایشان را از جزیره خارج نمی‌کنند لذا زمانی که چنین اختیاری را به من نمی‌دهند چطور می‌توانم این مطالبه بحق مردم را برطرف کنم؟ بازهم تأکید می‌کنم حق با مردم است.

به نظر شما معافیت‌های موجود در منطقه برای جذب سرمایه‌گذاری کفایت می‌کند؟

لغو معافیت‌های مالیاتی شرایط را برای کسب‌وکارها سخت کرده است. با لغو معافیت مالیاتی کارمندان و کارگران، تنزل منطقه آزاد در حدی که زیرمجموعه یک وزارتخانه باشد و وضع قوانین جدید که در تعارض با یکدیگر هستند، شرایط را مشکل کرده است. باید به این پرسش پاسخ داد که چرا سرمایه‌گذار، تولیدکننده و صنعتگر باید در اینجا سرمایه‌گذاری کنند؟ البته دولت محترم خیلی دنبال این است که شرایط را اصلاح کند و اولین دستور آقای رئیس‌جمهور این بود که شهردار باید منتخب منطقه باشد که این مسأله شامل حال ما نمی‌شود.

از ۴-۵ دستور دیگری که رئیس‌جمهور محترم برای ساماندهی امور دادند تنها یک بحث گم‌رک به ما مربوط می‌شود که برخلاف اینکه بدیهی و قانونی است اما سال‌ها است که اجرا نمی‌شود و ایشان

ان‌شاءالله مهرماه، ۴ زمین ورزشی که یکی از آنها هیبریدی و ۳ مورد هم غیرهیبریدی است به مدار آمده و آماده انجام بازی‌های بین‌المللی می‌شود و آنها را از ده درصد به ۱۰۰ درصد می‌رسانیم و در حال حاضر ۹۰ درصد از این پروژه ظرف ۴ ماه تکمیل شد

در آغاز به کار دولت سیزدهم، منطقه آزاد کیش در چه شرایطی بود؟

نمی‌خواهم از عملکرد گذشتگان گلایه کنم اما مسأله این است که در تمام این ۳۰ سالی که از تأسیس منطقه آزاد کیش می‌گذرد، به روش علمی عمل نکرده‌ایم. طرح جامعی داریم که طبق آن مشخص می‌شود در فلان سال نرخ جمعیت چقدر است و بر این اساس چه تعداد مدرسه، مسجد، سوپرمارکت و... برای خدمات‌رسانی به مردم منطقه لازم است.

در حال حاضر در کیش ۵۴-۵۳ هتل و ۲۵ هزار خانه خالی داریم اما از سوی دیگر می‌شنویم که می‌گویند خانه نیست و اجاره واحد مسکونی مشکل است پس باید بررسی کنیم مشکل اصلی کیش چیست و چرا کسی به علت‌ها توجه نمی‌کند؟

در شرایط فعلی وضعیت آب و برق منطقه چگونه است؟

۵۱ درصد تولید، توزیع و انتقال برق کیش به بخش خصوصی واگذار شده در حالی‌که هیچ جای کشور اینچنین نیست. مسأله آب و برق هم در کنترل ما نیست؛ در زمان خصوصی‌سازی ۵۱ درصد تولید، توزیع و انتقال برق به بخش خصوصی واگذار شده در حالی‌که هیچ جای کشور اینچنین نیست که توزیع و انتقال به بخش خصوصی واگذار شود اما این اتفاق در کیش - منطقه‌ای که به

مجدداً آن را ابلاغ کردند اما به این دلیل که رعایت نمی‌شود تعارض منافع ایجاد کرده و باعث سرگردانی تاجر، صنعتگر و بازاری شده است و همین عوامل دست به دست هم می‌دهند تا قیمت تمام شده افزایش یابد.

در مجموع وضعیت زیرساخت‌های منطقه آزاد کیش را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

تا زمانی که در بحث زیرساخت‌ها خلأ داریم دستیابی به مأموریت‌ها و اهداف غیرممکن است. هنوز چهار خلأ در تشکیل و اصلاح زیرساخت‌ها هستیم پس چگونه می‌توانیم برای دستیابی به اهداف و مأموریت‌های اصلی سازمان مناطق آزاد برنامه‌ریزی کنیم البته مسأله سوءمدیریت‌ها همیشه بوده و در دوره ما نیز وجود دارد و منکر این معضل نیستیم. نگاه علمی غالب در دنیا این است که ساختار، فرایند و تناسب شغل و شاغل را رعایت می‌کنند تا مانع بروز فساد شوند، مسلم است وقتی اخذ یک مجوز ۵ ماه طول می‌کشد در آن مجموعه فساد رخ می‌دهد.

سازمان چه برنامه‌های کوتاه، میان و بلندمدت برای توسعه منطقه دارد؟

کندی تکمیل زیرساخت‌ها، فرایندهای طولانی اداری، موضوع گرانی اجاره‌بها و قیمت مسکن در کیش را بررسی کرده و برنامه‌هایی را در نظر گرفته‌ایم تا فرایندهای غیرشفاف که برای اصلاح آن نیز گام‌هایی برداشته شده در سه برنامه کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت رفع شود. ما در اجرای برنامه کوتاه‌مدت سه تا شش ماهه به دنبال فعالیت‌های نمایشی نیستیم و نظم‌دهی و ساماندهی اوضاع فعلی در این بخش مدنظر است. شناسایی فرایندها، شفاف‌سازی و زمانبندی آن بر مبنای عقل با توجه به نیاز سرمایه‌گذاران کیش و بخش خصوصی به‌عنوان مهم‌ترین حوزه فعال در جزیره باید در همین دوره انجام شود.

اتمام طرح‌های نیمه‌تمام در برنامه میان‌مدت از اصلی‌ترین اقدامات ما خواهد بود. همچنین توسعه خدمات مالی، بیمه و بورس در دستور کار قرار گرفته و باید در زمینه گردشگری، درمانی و ورزشی فعالیت‌های جدیدی انجام شود.

وی در پایان اظهار داشت: در برنامه بلندمدت نیز تمرکز ما بیشتر بر موضوع هوشمندسازی خواهد بود و این مهم را باید با تقویت حس مسئولیت‌پذیری در انسان‌ها آغاز کنیم. ساماندهی و هوشمندسازی بندر از جمله فعالیت‌های قابل قبولی است که در دستور کار قرار خواهد گرفت. تثبیت منابع مالی پایدار هم از برنامه‌های بلندمدت در منطقه آزاد کیش است.

به این نکته توجه داشته باشیم که در چهار مورد برنامه‌ریزی، اجراء، کنترل و پایش بازخوردها باید فعالیت‌های علمی انجام داد و در چهارچوب قانون به این اهداف دست یابیم. در این راستا توان حداکثری در تعامل با افراد و با رویکردی علمی و قانونمند را در دستور کار قرار داده‌ایم.

در زمینه جذب سرمایه‌گذار داخلی و خارجی چه برنامه‌هایی دارید؟ چه تسهیلات و امکاناتی به سرمایه‌گذاران اعطا می‌شود؟

اعتماد کاملی به همت و کاری که دولت می‌خواهد انجام دهد، دارم. دولت سیزدهم و شخص آقای رئیسی امیدوار به مناطق آزاد هستند و کارهایی که در بدنه دولت انجام می‌شود همگی در راستای اعتمادسازی است؛ مثلاً در گذشته جلسه گذاشتن در شورای عالی مناطق آزاد خیلی دشوار بود و از آنجا که بسیاری از شئون تصمیم‌گیری ما منوط به تصمیمات شورای عالی مناطق آزاد است وقتی جلسه و نشست برگزار نمی‌شد لاجرم تصمیمی هم گرفته نمی‌شد و عملاً ابلاغ و اجرایی وجود نداشت.

این فعالیت در فراکسیون مناطق آزاد هم در جریان است و اعضا ۲۳ جلسه در کیش و جاهای دیگر برگزار کرده‌اند و تلاششان معطوف به این است که قوانین را به نفع سرمایه‌گذار تغییر دهند و ما خیلی خوشبین هستیم که این اقدامات به ثمر

رسد.

اتمام طرح‌های نیمه‌تمام در برنامه میان‌مدت از اصلی‌ترین اقدامات ما خواهد بود. همچنین توسعه خدمات مالی، بیمه و بورس در دستور کار قرار گرفته و باید در زمینه گردشگری، درمانی و ورزشی فعالیت‌های جدیدی انجام شود.

تا امکانات را متناسب با شرایط در اختیار سرمایه‌گذاران و گردشگران قرار دهیم. در حال حاضر ما تقویم وقایع نداریم و فعالیتیمان محدود به جشنواره تابستان و نوروزی است. در حالی که نباید این‌طور باشد و ما باید برای ۳۶۵ روز، ۵۲ هفته و هر ماه در شقوق مختلف مناطق آزاد - که من خاصه درباره کیش صحبت می‌کنم - برنامه‌ای مرتبط با تم و اهداف تجارت و گردشگری آن طراحی کنیم و برنامه داشته باشیم تا مسافر و سرمایه‌گذار مطلع باشد که جزیره کیش در فلان تاریخ میزبان یک همایش سالانه یا ماهانه است یا اینکه فلان جشنواره هر دو سال یکبار در کیش برگزار می‌شود.

جشنواره کن که شهرت جهانی یافته است یک روستاست و هر ساله میزبان این جشن است و هر کس از کشورش

نشسته و ان‌شاءالله به نتایج خوبی برسیم. اولاً چطور باید اعتماد سرمایه‌گذار را جلب کنیم؟ به نظرم در وهله اول نباید به آنها دروغ بگوییم یعنی وعده کاری که نمی‌توانیم انجام دهیم را به آنها ندهیم و به قول معروف سرکارشان نگذارم.

قدم بعدی این است که شرایط موجود را برای سرمایه‌گذاران تسهیل کنیم و امکانات و ظرفیت‌هایی که در تعهد و اختیار ماست را در بحث‌هایی نظیر اخذ مجوز به‌راحتی در اختیار سرمایه‌گذاران قرار دهیم البته تأکید بر این نکته هم مهم است که این امکانات در قالب رانت، سوءاستفاده، اختلاس و مشروط کردن به چیزهای غیرواقعی نباشد.

به این مسأله واقفیم که جلب اعتماد سرمایه‌گذار خیلی مهم است. لذا در بخش سوم اقداماتمان باید برنامه‌ای عملیاتی برای سال و سال‌های آینده تدوین کنیم

قهر می‌کند می‌رود آنجا فحش می‌دهد و جایزه می‌گیرد. لذا این منطقه ولو به اشتباه معروف شده است. چرا ما نباید در حوزه‌های مختلف جشنواره‌ای در کیش داشته باشیم؟

هیأت‌های سرمایه‌گذاری از کشورهای مختلف مثل روسیه و چین داشتیم منتهی مربوط به کیش نبوده است. سرمایه‌گذاران غالباً در حوزه پتروشیمی سرمایه‌گذاری می‌کنند. شنیده‌ام اخیراً روس‌ها ۴۰ میلیارد دلار در حوزه پتروشیمی سرمایه‌گذاری کرده‌اند و ممکن است بخشی از آن به مناطق آزاد بیاید اما این به معنای واگذاری نیست و در قالب یکی از مدل‌های قراردادی است.

در خصوص جذب سرمایه‌گذار خارجی در کیش دو بحث مطرح است؛ یکی بورس بین‌الملل و دیگری بانک افشاره است و هر کدام از این برندها برای اولین بار در ایران و در مناطق آزاد از جمله کیش مطرح شده و قرار است بعداً به سرزمین اصلی برود. درست است که این طرح مختص

دانش‌بنیان حمایت می‌کنیم به شرطی که اولین کاربرد آنها در کیش و به منظور حل مسائل جزیره باشد تا اینکه به حالت اشباع برسیم و این ظرفیت را در اختیار مناطق دیگر بگذاریم. برخی را نیز به منظور بحث‌های صادراتی جذب می‌کنیم.

سهم منطقه آزاد کیش در تولید ناخالص داخلی و تجارت خارجی کشور چه میزان است؟

ابتدا باید یک رفع ابهام کنم طبق آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران و گمرک مناطق آزاد واردات کل مناطق آزاد حدوداً یک میلیارد و ۱۰۰ دلار است و ۵۰ درصد آن شامل مواد خام می‌شود که بسیار اقدام خوبی است. چرا که وقتی می‌خواهیم صادر کنیم خام فروشی نداریم.

۵۰ درصد دوم هم مربوط به مایحتاج ۲۶۰۰-۲۵۰۰ واحد تجاری فعال در مناطق آزاد است. لذا طرح این موضوع که می‌گویند مناطق آزاد مرکز واردات شده، اصلاً درست

با شرایطی نظیر برداشتن معافیت‌های مالیاتی و ۵ ساله کردن آن و محدود کردن معافیت ارزش افزوده به سه شرط که تقریباً هیچ یک از مناطق آزاد حائز آن نیستند، شرایط را برای کسب و کار سخت کرده‌ایم.

با لغو معافیت مالیاتی کارمندان و کارگران، تنزل منطقه آزاد در حدی که زیرمجموعه یک وزارتخانه باشد و وضع قوانین جدید که در تعارض با یکدیگر هستند باید به این پرسش پاسخ داد که چرا سرمایه‌گذار، تولیدکننده و صنعتگر باید در اینجا سرمایه‌گذاری کنند؟ البته دولت محترم خیلی دنبال این است که شرایط را اصلاح کند و اولین دستور آقای رئیس جمهور این بود که شهردار باید منتخب منطقه باشد که این مسأله شامل حال ما نمی‌شود.

از ۴-۵ دستور دیگری که رئیس جمهور محترم برای ساماندهی امور دادند تنها یک بحث گمرک به ما مربوط می‌شود که با اینکه بدیهی و قانونی است اما سال‌هاست اجرا نمی‌شود و ایشان مجدداً آن را ابلاغ کردند اما به این دلیل که رعایت نمی‌شود تعارض منافع ایجاد کرده و باعث سرگردانی تاجر، صنعتگر و بازاری می‌شود و همین عوامل دست به دست هم می‌دهد تا قیمت تمام شده افزایش یابد.

وقتی قیمت بالا می‌رود با پدیده‌ای با عنوان قاچاق معکوس روبه‌رو می‌شویم و گرنه وجود معضلی به نام قاچاق در مناطق آزاد خنده دار است، چرا که هر کس می‌تواند جنس خود را با یک ادبیاتی بیاورد و قاچاق معنا ندارد.

یکی از مشکلات منطقه، کافی نبودن ظرفیت‌های حمل‌ونقل هوایی در ایام پیک سفرهاست. برای رفع این مشکل چه کارهایی انجام شده است؟

با مروری بر اهداف و مأموریت‌های مناطق آزاد، مشخص می‌شود که مناطق آزاد باید متفاوت با سرزمین اصلی باشد. اگر نخواهیم این تفاوت را لحاظ کنیم در تمام شئون به مشکل بر می‌خوریم. از این واضح‌تر نمی‌توانستیم بیان کنم در حال حاضر منطقه آزاد مصداق ضرب‌المثل شیر بی‌یال و دم واشکم است وقتی ما مجوز و قدرت واردات خودرو در منطقه آزاد خودمان را نداریم و نمی‌توانیم به آن خودرو پلاک منطقه آزاد بزنیم پس چگونه می‌توان توقع داشت مشکلات تاکسیرانی، حمل‌ونقل عمومی، ماشین‌های سازمانی را حل کنیم اصلاً خیلی از مردم ماشین‌هایشان را از جزیره خارج نمی‌کنند. لذا زمانی که چنین اختیاری را به من نمی‌دهند چطور می‌توانم این مطالبه بحق مردم را برطرف کنم؟ باز هم تأکید می‌کنم که حق با مردم است.

ما نمی‌توانیم بگوییم جزیره کیش وارد کار برندینگ در حوزه گردشگری و تجارت شود اما از ابزارهای توسعه‌ای نظیر کیش ایر محروم باشد و هر دقیقه روی پلن این هواپیما و آن هواپیما که آنها نیز برای خود برنامه کاری و سفری دارند، برنامه‌ریزی کند. آن شکلی که همه دنیا منطقه آزاد دارند

کیش ایر از سال ۹۸ در دولت آقای روحانی وارد پروسه خصوصی‌سازی شد که این یک اقدام اشتباه بود. ما نمی‌توانیم بگوییم جزیره کیش وارد کار برندینگ در حوزه گردشگری و تجارت شود اما کیش ایر محروم باشد

نیست و باید آن را اصلاح کنیم البته طرح این پرسش که چرا مرکز صادرات نیستیم دغدغه بسیار درستی است.

خبر خوشی دارم که واقعاً شایسته جشن گرفتن است امسال بعد از گذشت ۳۰ سال تراز صادرات و واردات یکسان شده و تفاوت اندکی با هم دارد و اختلاف آنها تقریباً نیم درصد است و ان‌شاءالله با برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته در دبیرخانه و مناطق آزاد صنعتی و تجاری می‌خواهیم صادرات را افزایش دهیم.

من همیشه می‌گویم اگر علت‌ها را پیدا کنید، معلول‌ها درست می‌شوند. چرا قیمت محصول در مناطق آزاد باید گران‌تر از تهران باشد؟ متأسفانه عرصه انقدر در مناطق آزاد تنگ شده است که بسیاری از کارمندان، کارگران و کسانی که در کیش یا دیگر مناطق آزاد زندگی می‌کنند قدرت خرید مایحتاج خود را ندارند از طرفی

کیش نیست ولی قطعاً سهم بسیار عمده‌ای در جذب سرمایه‌گذاری خارجی دارد.

با شرکت‌ها، نهادها و سازمان‌های مختلف مردم نهاد ارتباطاتی داریم و فکر می‌کنم کم نیستند سرمایه‌گذاران ایرانی که می‌توانند در کیش سرمایه‌گذاری کلان کنند.

اخیراً برای نخستین بار طرح جامع ساماندهی نوار ساحلی را رونمایی کردیم که یک کار بی‌سابقه ۳۳-۳۲ زون است و هر زون شامل چندین پروژه می‌شود. این برنامه در جهت افق ۱۴۲۰ تدوین شده است اما گام اول آن ۵ ساله است تا اگر کسی در چند سال آینده به کیش آمد نکوید تفاوتی با سال‌های گذشته نکرده است.

در حوزه مباحث صنعتی و دانش‌بنیان هم با توان مضاعف از شرکت‌های

ما نداریم، زیرا در همه جای دنیا شرایط و تبصره خاصی را برای مناطق آزاد قائل هستند تا اگر درخواست برخورداری از امکاناتی را داشتند اولویت با آن مناطق باشد در حالی که ما چنین دستورالعملی را نداریم بنابراین در همین راستا باید خدمات‌رسانی کیش ایر مختص کیش باشد.

جایی که از ۴ مسیر دو مسیر را نداریم و نمی‌توانیم دریا را آسفالت کنیم یا اینکه ریل بکشیم. مگر اینکه کارهایی را که در اروپا کردند، انجام دهیم که آن هم غیرمنطقی است و علاوه‌بر این، پول انجام این طرح‌ها را نداریم و فکر نمی‌کنم تا ۵۰ سال دیگر هم بتوان بودجه آنها را تأمین کرد پس کیش‌ایر باید مختص کیش باشد تا خدمات‌رسانی به مسافران و انتقال کالا با سهولت انجام شود.

طی ماه‌های اخیر درباره بازگشت کیش ایر به منطقه آزاد بحث‌هایی مطرح شده است، آیا موافقت این موضوع را دریافت کرده‌اید؟

کیش ایر سال ۹۸ وارد پروسه خصوصی‌سازی شده در صورتی که این ایرلاین ابزار توسعه‌ای کیش است و باید به آن برگردد. در این مورد با سازمان خصوصی‌سازی و نمایندگان محترم جلساتی را برگزار و صحبت‌هایی کرده‌ایم اما نکته جالب توجه این است که بسیاری از اصناف از این مسأله بی‌اطلاع هستند و می‌گویند تازه متوجه این موضوع شده‌ایم.

ما دولتی هستیم و نمی‌توانیم هر کاری کنیم. خود کیش ایر هم موافق واگذاری به بخش خصوص نیست و حال فرزندی را دارد که از مادر دور شده است. فکر می‌کنم بالای ۹۰ درصد از کارکنان کیش ایر هم مایل به برگشت و حضور در کیش هستند چون دوران خوش و طلایی را در این مقطع تجربه کرده است نمی‌خواهم فکر کنید حالا که کیش ایر رفته است از خدماتش تعریف می‌کنیم، باید بپذیریم که در جاهایی برند بود و به مرور زمان و به دلایل نهفته و عیان ضعیف شد.

کیش ایر هم مثل شرکت‌های دیگر با مشکلات فنی، محدودیت‌ها و نگاه‌های دولتی مواجه است شما الان ببینید هواپیماهای خصوصی چه رشدی کرده‌اند حالا نگاه کنید کیش ایر در شرایطی است که حتی نمی‌داند خصوصی است یا دولتی! در این وضعیت نه من می‌توانم از نظر مالی کمک کنم و نه خود کیش ایر می‌تواند کار خاصی انجام دهد و حتماً باید جاهای خاصی برود و مجوزهای خاصی بگیرد که متناسب با نیاز کیش نیست.

در بحث موتورهای هواپیمایی هم مسأله جدی این است که نسل هواپیماها در حال تغییر و تحول است و کیش ایر در حدود ده روز سه موتور زمین گذاشته است که دو تای آنها دچار مشکل فنی شد و دیگری به دلیل اینکه پرنده داخل موتورش رفت، از کار افتاد.

ایرلاین‌ها بلیت را با قیمت یک میلیون و پانصد هزار تومان عرضه می‌کنند، ما نمی‌توانیم آن را یک میلیون بفروشیم این کار شدنی نیست و مطمئناً به مرور زمان دچار مشکل می‌شود.

منتهی در شرایط خلوتی که مسافر رغبتی به حضور در جزیره کیش ندارد بلیت‌ها با قیمت مناسب تری به فروش می‌رسد البته این مسأله را هم باید در نظر گرفت که علاوه‌بر مشکلات فنی که بیان کردم در شرایط گرما هیچ کدام از ایرلاین‌ها دوست ندارند به سمت کیش بیایند.

گرما روی موتور و لاستیک‌ها فشار وارد می‌کند در نتیجه چاره‌ای غیر از کاهش سطح بار و مسافرگیری اندک نیست که در این صورت درآمد کم اما هزینه‌ها همچنان باقی است.

با توجه به بالا بودن هزینه‌های اقامت در جزیره، سازمان برای بهره‌مندی تمام اقشار چه تمهیداتی دارد؟

در حال حاضر در کیش ۵۴-۵۳ هتل و ۲۵ هزار خانه خالی داریم اما از سوی دیگر می‌شنویم که می‌گویند خانه نیست و اجاره واحد مسکونی مشکل است پس باید بررسی کنیم که مشکل اصلی کیش چیست و چرا کسی به علت‌ها توجه نمی‌کند؟

اولین و مهم‌ترین دلیل این است که به مسائل علمی نگاه نکرده ایم، طرح جامع را جلوی خود نگذاشتیم که بر آن اساس مجوز هتل دهیم فکر نکردیم که آیا این مجموعه‌ها کارمند، کارگر و پشتیبانی نیاز ندارند.

مجوز ساخت خانه لاکچری دادیم اما به این مسأله فکر نکردیم که برای ساخت این پروژه‌ها باید از شهرستان‌ها کارگر بیاوریم، اصلاً این اقدامات نیازمند پشتیبانی شهری هست یا خیر؟ خدمات نیاز دارند یا نه؟ همه اینها خلاصه در این می‌شود که علمی کار نکرده‌ایم.

طرح پایلوت بنزین برای همه چه نتایجی به همراه داشت؟

طرح بسیار خوبی بود و خیلی ناراحتیم که این طرح در لحظه آخر متوقف شد به نظر من این طرح باید در کل کشور اجرا شود. وزارت نفت، وزیر اقتصاد و آقای محسن رضایی خیلی برای اجرای این طرح کمک کردند نمی‌دانم چطور شد که یکباره حذف شد. این طرح آذر ماه سال قبل مطرح و بهمن ماه جدی‌تر شد، تقریباً تا تیرماه حدود ۹۶-۹۷ درصد از مشکلات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری را برطرف کردیم. حتی برای جلب اعتماد مردم یک ماه را صرف عملیاتی کردن طرح و رفع ایرادات مهم کردیم و نمی‌دانم چرا ماه بعد از اجرای طرح منصرف شدند آرزو دارم که این طرح در کیش و کل کشور اجرایی شود زیرا بازتولید عادلانه بنزین با این روش کاملاً صورت می‌گرفت.

در حال حاضر جزیره کیش از نظر سخت‌افزاری و نرم‌افزاری کاملاً آماده اجرای این طرح است و امیدوارم این طرح به‌زودی اجرا شود.

آن شکلی که همه دنیا منطقه آزاد دارند ما نداریم، زیرا در همه جای دنیا شرایط و تبصره خاصی را برای مناطق آزاد قائل هستند تا اگر درخواست برخورداری از امکاناتی را داشتند اولویت با آن مناطق باشد در حالی که ما چنین دستورالعملی را نداریم

با توجه به اینکه هواپیماهای MD تا یکی دو سال دیگر از رده خارج می‌شود و تولید این موتور نیز متوقف می‌شود بنابراین کیش ایر هم باید سعی و تلاش مضاعفی را برای احیای امکاناتش کند و همین عوامل باعث می‌شود که تعداد زیادی از پروازها لغو شود و تنها دو سه هواپیما فعال باشند در حالی که تعداد هواپیماها ۱۱-۱۲ فروند است.

امیدواریم طی چند روز آینده طبق قول و قرارهای صورت گرفته این وعده را عملیاتی کنند. در حال حاضر مشکلی هم وجود دارد که تمام تلاش خود را برای حل و فصل این ایراد گذاشته‌ایم و اگر نشود موضوع را در رسانه‌ها اعلام می‌کنیم.

از کیش ایر خواسته‌ایم پایه و اساس اصلی فعالیت خود را معطوف به کیش کند. با بخش خصوصی هم صحبت کردیم و در این خصوص قول مساعدت داده‌اند. ما پیشنهاد دادیم که تمام پروازها به جزیره کیش را چارتر کنیم تا بدین ترتیب کیش ایر فقط در این مسیر خدمات ارائه دهد البته این اقدام خارج از مجموعه سازمان منطقه آزاد کیش است و توسط بخش خصوصی جزیره کیش صورت می‌گیرد و ما تنها به عملکرد آنها نظارت می‌کنیم و قیمت را در قالب بسته‌های گردشگری کاهش می‌دهیم توافق‌های اولیه‌ای در این خصوص صورت گرفته و قرار است دوستان در قالب تفاهمنامه این کار را در دستور کار قرار دهند.

قاعده بازار آزاد بر اساس میزان عرضه و تقاضاست. بنابراین زمانی که همه

طرح‌های بزرگ با نقش آفرینی در اقتصاد ملی

■ مهندس امیر مقدم

معاون فنی و زیربنایی منطقه آزاد چابهار

چابهار به‌عنوان بزرگ‌ترین بندر اقیانوسی و نگین شرق ایران، گنج پنهانی است که اینک با توسعه زیرساخت‌ها، اجرای پروژه‌های مهم مانند مجتمع پتروشیمی، مجتمع فولاد و فرودگاه بین‌المللی منطقه آزاد چابهار با ایجاد تحولی عظیم در منطقه، به‌زودی به‌عنوان محرکی تأثیرگذار در اقتصاد ملی نقش آفرینی می‌کند.

مجتمع پتروشیمی مکران

پیشگیری از خام‌فروشی منابع موضوعی است که در چند دهه اخیر همواره مورد بحث در محافل اقتصادی بوده است. کشورهایمانند ایران با ظرفیت کلان در حوزه منابع طبیعی نیازمند برنامه‌ای برای خروج از دام خام‌فروشی هستند. صنعت پتروشیمی کشور با توسعه شبکه گازرسانی و تولید از مخزن پارس جنوبی در اوایل دهه هشتاد به صنعتی اثرگذار در اقتصاد ایران بدل شد و به‌عنوان یکی از بخش‌های اصلی صنعت نفت کشور طلایه‌دار ایجاد ارزش افزوده و رشد اقتصادی کشور گردید؛ از این‌رو منابع طبیعی به‌ویژه نفت و گاز و مواد معدنی، نقش اساسی را در سیاستگذاری‌های اقتصاد ملی بر عهده دارند. در چهارچوب سند توسعه سواحل مکران و با رویکرد صادرات محصولات، چابهار پس از ماهشهر و عسلویه به‌عنوان سومین هاب پتروشیمی کشور به‌شمار می‌رود که با آماده‌سازی اراضی شهرک پتروشیمی توسط شرکت توسعه پتروشیمی نگین مکران در زمینی به وسعت ۱۱۰۰ هکتار، برای تولید ۲۰ میلیون تن محصولات بالادستی و پایین دستی پتروشیمی برنامه‌ریزی شده است. در اولین شهر پتروشیمی هم اکنون عملیات ساخت با احداث واحدهای تولید محصولات توسط شرکت‌های سینا، بدر شرق و کیمیا صنعت مینا و... در دست انجام است.

مجتمع فولاد

فولاد به‌عنوان یک صنعت مادر بر پایه الزامات زیست محیطی و زیرساخت‌های مرتبط با حمل و نقل، صنعتی است که باید در مجاورت دریا مستقر شود. آثار این صنعت بر صنایع پایین دستی و قطعه‌سازی و توسعه صنعتی هر منطقه قابل توجه است. در حال حاضر فاز اول کارخانه فولاد مکران پس از دریافت مجوزهای زیست محیطی در زمینی به وسعت ۳۰۰ هکتار با ظرفیت ۱/۶ میلیون تن و پیشرفت فیزیکی ۴۰ درصدی در حال اجراست. میزان تولید در فاز دوم نیز به همین مقدار می‌باشد و در مجموع تولید ۳/۲ میلیون تن فولاد برای این مجتمع پیش‌بینی گردیده است. این مجموعه در مراحل اول و دوم احداث آن شامل یک واحد تولید آهن اسفنجی، دو واحد گندله‌سازی، یک واحد فولادسازی و یک واحد نوردسازی است. علاوه‌بر شرکت فولاد مکران، شرکت فولاد سترک پارس شرق نیز با چشم‌انداز تولید ۱۰ میلیون تن در سال طی تفاهمنامه‌ای با سازمان منطقه آزاد چابهار در سال ۹۹ در زمینی به مساحت ۲ هزار و ۳۰۰ هکتار (و در فاز اول، ۷۰۰ هکتار) نسبت به اخذ مجوزهای لازم و تهیه طرح اقدام کرده است.

احداث فرودگاه بین‌المللی چابهار

پس از بندر امام خمینی، بندرعباس و بوشهر، چابهار با دارا بودن ظرفیت حمل‌ونقل چندوجهی (ترکیبی) با اتصال به شبکه ریلی، زمینی، دریایی و هوایی به‌عنوان چهارمین شهر لجستیکی کشور در اسناد بالادستی ایفای نقش خواهد کرد. حمل و نقل هوایی یکی از ارکان مهم ترانزیت مسافر یا کالا و به‌عنوان یکی از زیرساخت‌های مورد نیاز برای ایجاد شهر لجستیک، اهمیت ویژه‌ای در صنعت و گردشگری دارد.

سازمان منطقه آزاد چابهار برای ایجاد بستری مناسب جهت سرمایه‌گذاری حجم عظیمی از فعالیت‌های صنعتی که توسعه پایین دستی را در پی خواهد داشت، با اخذ موافقت‌های اصولی و انجام مطالعات لازم، عملیات اجرایی پروژه بزرگ احداث فرودگاه بین‌المللی را با هدف ایجاد شهر فرودگاهی با انتخاب پیمانکار در پاییز ۹۷ در زمینی به مساحت ۲ هزار و ۸۰۰ هکتار در ضلع شمالی منطقه آزاد آغاز کرد. فاز اول این پروژه که توسط پیمانکار ایرانی آغاز شده است، شامل ساخت سطوح پروازی، جاده پیرامونی، احداث دیوارهای پیش ساخته و لاک حفاظتی به منظور جلوگیری از ورود سیلاب به منطقه فرودگاه می‌باشد. سایر موارد مانند ساخت ترمینال، برج مراقبت و ساختمان‌های تأسیساتی و امنیتی نیز برای فاز دوم پیش‌بینی شده است.

اگرچه این پروژه مهم و اثرگذار در تحول اقتصادی منطقه و کشور، در سال ۹۹ به جهت تکمیل برخی مجوزهای بالادستی متوقف شد، اما بدون شک به‌عنوان موضوعی اجتناب‌ناپذیر برای برنامه‌های آتی با حضور چابهار در فضای رقابت بین‌المللی محسوب می‌شود.

تبدیل چابهار به قطب سوم پتروشیمی کشور

■ محمد هدایی

معاون اقتصادی و سرمایه‌گذاری منطقه آزاد چابهار

منطقه آزاد چابهار در ابتدای دهه هفتاد به همراه مناطق آزاد کیش و قشم تأسیس شده است و در حال حاضر این سازمان در پایان دهه سوم عمر خویش است که متأسفانه پیشرفت و بالندگی این سازمان متناسب با اهداف تعیین شده نیست. فارغ از علل مختلف که موجبات کنده پیشرفت این قسمت از میهن عزیزمان بوده‌اند طی سال‌های اخیر و ذیل توجهات مقام معظم رهبری تلاش بسیاری برای جبران توسعه نیافتگی در این منطقه محروم توسط دولت و سایر قوا صورت گرفته است که در نتیجه آن در حال حاضر این منطقه در حال تبدیل شدن به قطب سوم پتروشیمی کشور و همچنین از مناطق عمده فولاد در کشور است.

هم‌اکنون در محدوده منطقه آزاد چابهار مجموع سرمایه‌گذاری‌های در حال اجرا به بیش از ۲۰۰ هزار میلیارد تومان می‌رسد که امیدوارم از پایان سال ۱۴۰۲ به تدریج پروژه‌های بزرگ در حال اجرا در منطقه آزاد چابهار به بهره‌برداری برسند و تا پایان سال ۱۴۰۷ مجموع تولیدات واحدهای مستقر در منطقه آزاد (فقط واحدهایی که تا این تاریخ آغاز عملیات اجرایی داشته‌اند و بدون احتساب سرمایه‌گذاری از این تاریخ به بعد) به بیش از چهار و نیم میلیارد دلار در سال خواهد رسید که این امر موجب افزایش GDP کشور خواهد شد و تراز تجاری کشور را به سمت مثبت هدایت خواهد کرد.

برنامه جامعی در محدوده منطقه آزاد چابهار بر توسعه صنایع پایین دستی و تکمیل زنجیره تأمین در حوزه فولاد و پتروشیمی با رویکرد صادرات در حال تدوین است که امیدوارم با تحقق این اهداف میزان صادرات این منطقه طی پنج سال آینده بسیار فزون‌تر از مبلغ فوق‌الذکر باشد.

همچنین طرح تأمین بخش قابل توجهی از آب مورد نیاز شرق کشور نیز در این منطقه با سرمایه‌گذاری بیش از دو میلیارد دلاری در حال کلید خوردن است. با به بهره‌برداری رسیدن این طرح عظیم ملی ضمن ایجاد تعداد قابل توجهی شغل مستقیم موجبات توسعه شرق کشور نیز فراهم خواهد شد.

در اسناد فرا دستی با توجه ویژه به موقعیت جغرافیایی این منطقه بخشی از وظیفه توسعه ترانزیت نیز برعهده این سازمان قرار گرفته است که با عنایت به ایجاد اسکله‌های شهید بهشتی و شهید کلانتری در مجاورت دریای عمان و دهانه اقیانوس هند به عنوان بزرگ‌ترین بندر کشور خارج از خلیج همیشه فارس در محدوده منطقه آزاد و طرح اتصال چابهار به راه آهن سراسری از وظایف مهم این سازمان تبیین شده و در این راستا اقدامات بسیار خوبی با هماهنگی سازمان بنادر و کشتیرانی و وزارت راه و شهرسازی در حال انجام است که از جمله آن توسعه فاز دو اسکله شهید بهشتی، احداث راه آهن چابهار به زاهدان، احداث جاده‌های ترانزیتی، طراحی فرودگاه بین‌المللی و پیش‌بینی دو شهرک لجستیکی به مساحت تقریبی ۲۸۰ هکتار را می‌توان نام برد.

ضرورت توجه ویژه به توسعه ترانزیت زمانی آشکار می‌شود که کریدورهای شرق به غرب و جنوب به شمال که در محافل بین‌المللی بشدت مورد توجه هستند و آجاست که اهمیت چابهار را در این کریدورها به خوبی خودنمایی می‌کند؛ هرچند با توجه به مشکلات عدیده کشور در توسعه زیرساخت‌ها کریدورهای مذکور توسط رقبای منطقه‌ای در حال تغییر مسیر است و کشور ما برای حفظ این مزیت خدادادی زمان زیادی را از دست داده است، ولی همچنان با توجه به اینکه مسیر ایران در این کریدورها همچنان نزدیک‌ترین و امن‌ترین مسیرهاست، جای امیدواری برای استفاده از این موهبت الهی همچنان قابل تصور است. البته محقق شدن این هدف نیازمند توجه ویژه دولت و مجلس و تخصیص بودجه و امکانات لازم و تسریع در توسعه زیرساخت‌های ترانزیتی است.

طرح‌های منطقه آزاد چابهار

پیمانکار: شمس عمران
مبلغ اولیه قرارداد: ۱۴۲۰ میلیارد ریال
تاریخ تحویل زمین: ۱۴۰۰/۶/۸
پیش بینی اتمام پروژه: آذر ۱۴۰۲
پیشرفت فیزیکی: ۲۵/۳۶ درصد

مساحت: ۳۴ هکتار / عملیات خاکی (خاکبرداری و خاکریزی): ۴۷/۰۰۰ متر مکعب
کف فرش بتنی: ۵۳/۰۰۰ مترمربع
عملیات سنگی: ۱۱/۰۰۰ متر مکعب
عملیات بتن ریزی: ۲۷۰۰ متر مکعب
جداول بتنی: ۱۲۰۰۰ متر طول
اجرای ۹ سرویس بهداشتی با زیر بنای ۱۲۵۰ متر مربع مجموعاً ۱۱۰ چشمه

پروژه مجموعه تفریحی و گردشگری لیباز در راستای تامین زیرساختهای گردشگری با ۴۲۰۰۰ مترمربع واگذاری (از قبیل هتل، پارکینگ طبقاتی، سالن تئاتر، فروشگاه صنایع دستی، رستوران ها، کافی شاپ ها و مجموعه تفریحی-تجاری) و جذب ۵۰۰ میلیارد تومان سرمایه بخش خصوصی در افق طرح با اشتغال زایی ۳۵۰ شغل مستقیم در حال احداث می باشد.

مجموعه تفریحی و گردشگری لیباز منطقه آزاد چابهار

پیمانکار: قرارگاه خاتم الانبیاء (ص)
مبلغ اولیه قرارداد: ۲۰۰۰ میلیارد ریال
تاریخ تحویل زمین: ۹۹/۱۲/۲۷
پیش بینی اتمام پروژه: اسفند ۱۴۰۳
پیشرفت فیزیکی: ۸ درصد

مسیر دسترسی: ۲۸۰۰ متر
طول دایک: ۱۷۰۰ متر
پارکینگ های شناگاه: ۴۰۰۰ مترمربع
جمع مساحت ساختمان ها: ۱۲۰۰۰ مترمربع
جمع مساحت استخرها: ۱۱ هکتار

احداث شناگاه و مسیر دسترسی

پیمانکار: نسران
مبلغ اولیه قرارداد: ۶۷۹ میلیارد ریال
تاریخ تحویل زمین: ۹۸/۶/۲۰
پیش بینی اتمام پروژه: اسفند ۱۴۰۲
پیشرفت فیزیکی: ۷۱ درصد

مساحت کل: ۴۰ هکتار
مساحت زمین چمن: ۲۴۰۰۰ متر مربع
مساحت پمپ خانه مرکزی: ۱۸۰۰ متر مربع
مساحت استادیوم کریکت: ۴۷۰۰ متر مربع
ظرفیت: ۴۰۰۰ نفر جایگاه تماشاچیان کریکت

مجموعه ۴۰ هکتاری دهکده ورزشی پیلند شامل سالن ورزشهای آبی، رزمی، استادیوم فوتبال و زمینهای روباز می باشد که در فاز اول استادیوم کریکت، جاده های داخلی و پیرامونی، موتورخانه و تاسیسات کل مجموعه احداث خواهد شد.

استادیوم کریکت

ویژه‌نامه مناطق آزاد

ایران

مهر ۱۴۰۱

۲۵

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی
تأکید کرد

منطقه آزاد انزلی حلقه اتصال ایران با اوراسیا

منطقه آزاد انزلی به دلیل موقعیت خاص جغرافیایی خود، می‌تواند نقش ویژه‌ای در توسعه مبادلات اقتصادی و تجاری ایران با کشورهای منطقه داشته باشد. در همین خصوص عیسی فرهادی رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی در گفت‌وگو با روزنامه ایران، در خصوص عملکرد منطقه متبوع خود در حوزه زیرساختی، «طرح‌های زیرساختی و سرمایه‌گذاری را نخستین مرحله از ایفای نقش محوری در معادلات فرامنطقه‌ای منطقه آزاد انزلی عنوان کرد».

نقش و اهمیت امکانات زیرساختی و اولیه برای ایجاد و توسعه فعالیت‌های اقتصادی چیست؟

برای واکاوی نقش زیرساخت‌های اساسی در دستیابی به موفقیت مناطق آزاد باید به دلایل اهمیت آن پرداخت. وجود زیرساخت‌های لازم نه تنها در فرایند موفقیت مناطق آزاد بلکه در هر طرح سرمایه‌گذاری جدیدی دارای اهمیت ویژه به‌عنوان یک پیش‌نیاز بدیهی و اولیه هر برنامه اقتصادی محسوب می‌شود.

به عبارتی آماده و مهیا بودن امکانات اولیه برای هر طرح سرمایه‌گذاری دارای نقش محوری در حضور و جذب سرمایه‌گذار محسوب می‌شود، چراکه در صورت عدم تأمین و تکمیل زیرساخت‌های اولیه امکان جذب سرمایه‌گذار دور از ذهن می‌رسد. این موضوع ناشی از افزایش هزینه‌های سرمایه‌گذاری و فعالیت اقتصادی در آن منطقه است.

آزاد کشورهای اطراف یا حتی سرزمین اصلی را عنوان کرد؛ چراکه در مدل ایجاد مناطق آزاد در سطح جهان یا خود دولت‌ها یا در شراکت با شرکت‌های سرمایه‌گذار اقدام به ایجاد زیرساخت‌های ضروری برای هر گونه فعالیت اقتصادی در محدوده منطقه آزاد می‌نمایند و بعد از پایان دوران تکوین احداث زیرساخت‌ها اقدام به جذب سرمایه‌گذار می‌کنند. فرهادی تصریح کرد: نکته جالب توجه اینکه در کشورمان این دو فرایند به‌صورت همزمان از سوی مناطق آزاد به اجرا درآمده؛ موضوعی که تالی آن طولانی بودن زمان اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری زیرساختی در مناطق آزاد به دلیل عدم تأمین منابع بودجه‌ای از منابع ملی کشور بوده است. این امر باعث شد مناطق آزاد ایران حدود دو دهه را صرف احداث زیرساخت‌های خود نمایند و این موضوع را می‌توان در اغلب مناطق آزاد کشور منجمله منطقه آزاد انزلی مشاهده کرد که بعد از حدود دو دهه از عمر آنها هنوز همه زیرساخت‌های اولیه لازم جهت فعالیت‌های سرمایه‌گذاری تکمیل و آماده بهره‌برداری نیست.

مهم‌ترین پروژه‌های زیرساختی و عمرانی در حال اجرای منطقه آزاد انزلی شامل چه مواردی می‌شود؟

در ارتباط با مهم‌ترین طرح‌های زیرساختی منطقه آزاد انزلی در این مقطع زمانی می‌توان به تکمیل مجتمع بندری کاسپین و اتصال این منطقه به خط ریل سراسری اشاره کرد. دو طرحی که با تکمیل و بهره‌برداری از آن ظرفیت‌های حمل و نقلی کشور وان در دریای خزر در کریدور شمال جنوب معادلات منطقه‌ای، ترانزیت منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای به نفع جمهوری اسلامی ایران تغییر پیدا می‌کند و زمینه ساز فعال شدن کریدور شمال جنوب و نقل و انتقال کالا مابین کشورهای حاشیه دریای خزر و کشورهای عربی حوزه خلیج فارس می‌شود.

آیا طرح یا برنامه‌های زیرساختی دیگری در منطقه آزاد انزلی وجود دارد؟

دیگر طرح‌های زیرساختی مهم منطقه آزاد انزلی را می‌توان چنین برشمرد: علاوه بر دو پروژه ملی به فوق دارای اثرات و دستاوردهای بین‌المللی متعددی برای ایران و کشورهای منطقه خواهد بود. سرمایه‌گذاران بخش خصوصی نیز در زمینه‌های مختلف بندری لجستیک واحدهای تولیدی صنعتی خدمات گردشگری تفریحی در حال اجرای طرح‌های خود هستند.

بدین ترتیب نبود امکانات زیرساختی چه اثراتی می‌تواند روی فرایندهای جذب و نگاهداشت سرمایه‌گذاران داشته باشد؟

در واقع به دلیل نبود امکانات اولیه زیرساختی، سرمایه‌گذار خود باید اقدام به ایجاد زیرساخت نماید یا در انتظار احداث زیرساخت‌های اولیه به منظور هرگونه فعالیت اقتصادی از سوی نهاد دولت بماند. طرفه اینکه به دلیل تغییر و تحولات ناشی از جهانی شدن معادلات اقتصادی، هیچ سرمایه‌گذاری منتظر احداث امکانات اولیه در یک منطقه نمی‌ماند و اساساً جریان‌های سرمایه‌ای به سمت نقاط در حال بررسی و در حال ساخت که یک طرح زیرساختی در آن به جای دو تا سه سال مابین ۱۰ تا ۱۵ سال به طول می‌انجامد، حرکت نمی‌کنند. در نتیجه خروجی چنین کمبودهایی در مناطق آزاد در از دست دادن زمان و فرصت جذب سرمایه‌گذار ورودی، نگاهداشت معهود سرمایه‌گذاران و در عین حال کاهش مزیت رقابتی در برابر مناطق

حوزه دریای کاسپین و اوراسیا می‌تواند ایفا نماید و اساساً چه جایگاهی را برای خود هدف‌گذاری کرده است؟

وجود دو مجتمع بندری کاسپین و انزلی، امکانات زیرساختی قابل توجه در حوزه‌های مختلف خدمات تجاری، سرمایه‌گذاری، تولیدی و گردشگری؛ زمینه ساز تبدیل منطقه آزاد انزلی به کانون همکاری‌های منطقه‌ای با کشورهای حوزه اوراسیا و چین با جنوب و غرب آسیا نموده و این مهم در سایه فعال سازی کریدورهای چین-قزاقستان-ایران و شمال-جنوب که با محوریت این منطقه در حال فعالیت می‌باشد فرصت تحقق پیدا کرده است. در عین حال ارتباطات مستمر سازمان منطقه آزاد انزلی با کشورهای روسیه و قزاقستان به‌عنوان اعضای اصلی اتحادیه اوراسیا زمینه ایجاد ظرفیت‌های جدید توسعه همکاری‌های اقتصادی برای کشورمان را فراهم کرده است.

اما آنچه منطقه آزاد انزلی را در این شاهراه ارتباطی دارای موقعیت برتر خواهد نمود وابسته به اجرای مصوبه افزایش محدوده جغرافیایی آن و الحاق شهرک‌های صنعتی همجوار منطقه و فرودگاه بین‌المللی سردار جنگل است تا از قبل توسعه محدوده منطقه به پهنه‌بندی‌های صنعتی این منطقه به بالغ بر هزار هکتار افزایش یابد؛ موضوعی که منتظر امعان نظر ملی و تصویب آن در شورای محترم نگهبان است. در واقع افزایش محدوده منطقه آزاد انزلی را زمانی که کنار تغییر و تحولات ژئوپلیتیک و ژئواکونومی منطقه اوراسیا، اتصال این منطقه به خط ریل سراسری، گسترش همکاری‌های اقتصادی جمهوری اسلامی ایران با اتحادیه اقتصادی اوراسیا و جایگاه محوری منطقه آزاد انزلی در این معادلات قرار دهیم بر یک واقعیت صحت خواهیم گذاشت، هنوز تأمین و تکمیل زیرساخت از نقش اساسی در افق‌های توسعه‌ای مناطق آزاد و بویژه منطقه آزاد انزلی ایفا می‌کند.

در این میان آنچه اهمیت تکمیل زیرساخت‌های حوزه لجستیکی حمل و نقلی منطقه آزاد انزلی را در شرایط کنونی صد چندان نموده معطوف به تغییر و تحولات ژئوپلیتیک اوراسیا به طور ویژه کشور روسیه است، در اثر چنین اتفاقی‌هایی دولت روسیه و فعالان اقتصادی آن علاقه بسیار زیادی برای توسعه مناسبات اقتصادی و سرمایه‌گذاری با کشور ما در قالب فعال‌سازی کریدور شمال جنوب، شاهراه ارتباطی مابین هند و کشورهای جنوب آسیا با روسیه و کشورهای شمال و شرق اروپا را در دستور کار خود قرار داده است.

در خصوص توسعه روابط با اتحادیه اقتصادی اوراسیا چه اقداماتی انجام شده است؟

باید تصریح کرد که علاوه بر موقعیت‌های پیش گفته، ظرفیتی که پیش از این ظرف دو سال گذشته نقش محوری در افزایش همکاری‌های اقتصادی و گمرکی کشورمان و اعضای اتحادیه اقتصادی اوراسیا ایفا نموده و افق‌های جدیدی از همکاری‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران را با نهادهای بین‌المللی منطقه‌ای شکل داده، همکاری گمرکی با اتحادیه اقتصادی اوراسیا است. نکته حائز اهمیت اینکه فرصت همکاری با اوراسیا قابل تعمیم به سازمان همکاری شانگهای و سازمان همکاری اقتصادی اکو و دی هشت نیز می‌باشد.

در ارتباط با اقدامات این سازمان که تاکنون منطقه آزاد انزلی به تنهایی و با تکیه بر توانمندی‌های سرمایه‌گذاران خود در قالب ایجاد زیرساخت‌های مختلف خود تا حدودی به سرانجام رسانده و تکمیل و بهره‌برداری آنها را بجد در اولویت کاری خود قرار داده؛ باید اضافه کرد هم اکنون ارزش مجاهدت‌های سال‌های گذشته این سازمان و این منطقه را بیش از پیش امکان بروز و بهره‌برداری پیدا ساخته چرا که در

در واقع به دلیل نبود امکانات اولیه زیرساختی، سرمایه‌گذار خود باید اقدام به ایجاد زیرساخت نماید یا در انتظار احداث زیرساخت‌های اولیه به منظور هرگونه فعالیت اقتصادی از سوی نهاد دولت بماند. طرفه اینکه به دلیل تغییر و تحولات ناشی از جهانی شدن معادلات اقتصادی، هیچ سرمایه‌گذاری منتظر احداث امکانات اولیه در یک منطقه نمی‌ماند

صورت نبود امکانات زیرساختی امکان بهره‌برداری از هرگونه فرصت جدید ترانزیتی و حمل و نقلی در تعامل با کشورهای منطقه قابل تحقق نیست.

منطقه آزاد انزلی چه نقشی در زمینه گسترش مناسبات کشورمان و کشورهای

جزئیات پروژه‌های هفته دولت در منطقه آزاد انزلی اعلام شد

آغاز اجرای ۱۷ طرح ۷۵۸ میلیارد تومانی

است.

رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی با اشاره به اینکه منطقه متبوع وی در دوره جدید و در اجرای برنامه‌های اقتصادی دولت مردمی و پاسخگویی به مراجعات سرمایه‌گذاران، ایجاد فرصت‌های جدید سرمایه‌گذاری و بهره‌گیری از تمام ظرفیت‌های موجود اقتصادی بویژه اقتصاد دریامحور را در دستور کار قرار داده، افزود: در راستای عملیاتی‌سازی این راهبرد طرح توسعه منطقه با الحاق فرودگاه بین‌المللی سردار جنگل رشت و شهرک‌های صنعتی نواحی همجوار با هدف رشد تولید و صادرات اخیراً به تصویب مجلس محترم شورای اسلامی رسیده و امید می‌رود که با تأیید شورای محترم نگهبان شرایط مناسبی برای جهش اقتصادی در منطقه بیش از پیش در بزرگترین بنگاه اقتصادی شمال کشور فراهم شود.

وی در خصوص طرح‌هایی که در این برنامه همزمان در منطقه آزاد انزلی مورد بهره‌برداری رسمی قرار می‌گیرند، گفت: ۱۷ طرح سرمایه‌گذاری و عمرانی با اعتباری

۱۷ طرح سرمایه‌گذاری و زیرساختی در منطقه آزاد انزلی مورد بهره‌برداری قرار گرفته و عملیات اجرایی احداث آنها آغاز شد. به گزارش مدیریت روابط عمومی و امور بین‌الملل سازمان منطقه آزاد انزلی، همزمان با هفته دولت و گرامیداشت شهیدان رجایی و باهنر، در دومین مرحله از برنامه‌های افتتاح و شروع عملیات اجرایی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور که با دستور دکتر محمد مخبر معاون اول محترم ریاست جمهوری و حضور دکتر سعید محمد، مشاور رئیس جمهور و دبیر شورای عالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی برگزار شد از مجموع ۷۱ پروژه عمرانی، زیرساختی و سرمایه‌گذاری در ۹ منطقه آزاد و ویژه اقتصادی کشور؛ سهم منطقه آزاد انزلی ۱۷ پروژه است.

استان سرسبز گیلان با محصولات متنوع کشاورزی و نیروی کار متخصص، دسترسی به بازارهای کشورهای اوراسیا و حاشیه دریای کاسپین از مزیت‌ها و فرصت‌های متنوعی در مسیر توسعه همکاری‌های اقتصادی کشورمان با بازارهای منطقه‌ای برخوردار است، اظهار داشت: وجود دو بندر استراتژیک انزلی و کاسپین؛ بهره‌مندی از زیرساخت‌های صنعتی، تجاری، گردشگری و قرارگیری در مسیر کریدورهای ترانزیتی بین‌المللی، منطقه آزاد انزلی را از ظرفیت کم نظیری در مسیر افزایش صادرات، درآمدهای ارزی و اشتغالزایی برای اقتصاد کشورمان در ارتباط با کشورهای منطقه بهره‌مند کرده

در جریان افتتاحیه طرح‌های سرمایه‌گذاری، زیرساختی و عمرانی این منطقه که با دستور دکتر محمد مخبر معاون اول رئیس جمهور و دکتر سعید محمد، مشاور رئیس جمهور و دبیر شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به صورت همزمان در سطح مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در قالب ویدیوکنفرانس انجام شد؛ ۱۷ طرح سرمایه‌گذاری در منطقه آزاد انزلی افتتاح و عملیات اجرایی احداث آنها آغاز گردید. عیسی فرهادی در این رویداد با بیان اینکه منطقه آزاد انزلی با برخورداری از مزیت‌هایی نظیر نزدیکی به پایتخت و نواحی پرجمعیت کشور، واقع شدن در

ویژه‌نامه
مناطق آزاد

ایران

مهر ۱۴۰۱

۲۸

طرح توسعه منطقه با الحاق فرودگاه بین‌المللی سردار جنگل رشت و شهرک‌های صنعتی نواحی همجوار با هدف رشد تولید و صادرات محترم شورای اسلامی رسیده و امید می‌رود که با تأیید شورای محترم نگهبان شرایط مناسبی برای جهش اقتصادی در منطقه بیش از پیش در بزرگترین بنگاه اقتصادی شمال کشور فراهم شود

هم‌زمان با هفته دولت ۱۴۰۱

بهره‌برداری از ۵

پروژه عمران و آبادانی روستایی در منطقه آزاد انزلی

سرمایه گذاری ۹/۴۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال

سازمان منطقه آزاد انزلی
پژوهش و توسعه منطقه آزاد انزلی

اجرائی ۶ طرح سرمایه‌گذاری در حوزه‌های صنعتی و تجاری با اعتبار ۴۱۵ میلیارد تومان و اشتغالزایی مستقیم و غیر مستقیم برای ۷۹۵ نفر نیز آغاز می‌شود که نوید بخش افق‌هایی روشن برای فعالیت‌های اقتصادی و افزایش ظرفیت‌های صادرات و رونق کسب و کار در منطقه آزاد انزلی ارزیابی می‌شود.

گفتنی است در این رویداد معاون استاندار، فرماندار بندرانزلی، مدیران کل استان گیلان، اعضای هیأت مدیره، معاونین و مدیران سازمان به همراه فعالین اقتصادی و سرمایه‌گذاران منطقه آزاد انزلی حضور داشتند.

۱۴۱۰ نفر اشتغال جدید

بنابراین گزارش رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی با بیان اینکه در این رویداد ۱۷ طرح سرمایه‌گذاری با صرف هزینه ۷۵۸۴٫۴ میلیارد ریالی زمینه اشتغالزایی ۱۴۱۰ نفر را به صورت مستقیم و غیر مستقیم فراهم می‌کنند؛ اظهار داشت: در حوزه عمران روستایی با ۹٫۴ میلیارد ریال اعتبار ۵ طرح عمرانی در روستاهای منطقه مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرند.

فرهادی با اشاره به افتتاح ۹ طرح تولیدی-صنعتی با سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، افزود: دو طرح توسعه تولید مواد غذایی، کارخانه سیگار سازی، مونتاژ دوچرخه، کفش و کتانی، انواع مولتی مدیای خودرو، خودروهای اورژانس و کمپر، تولید

بالغ بر ۷۵۸ میلیارد تومان با استفاده از ظرفیت حداکثری بخش خصوصی شامل ۱۱ پروژه بهره‌برداری با اعتبار ۳۴۳ میلیارد تومان و اشتغالزایی مستقیم و غیر مستقیم ۶۵۱ نفر در بخش‌های صنعتی و بندری افتتاح می‌شوند.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی واحدهایی که در جریان دومین رویداد افتتاح مناطق آزاد در این منطقه شروع به کار می‌کنند را شامل واحد تولید کالای خواب؛ دو واحد تولید مواد غذایی؛ واحد تولید کفش و کتانی؛ واحد تولید محصولات دخانی؛ واحد مونتاژ دوچرخه؛ واحد تولید قطعات و لوازم خودرو؛ واحد تولید لوازم خانگی و واحد تولید و تجهیز خودروهای اورژانس و امداد و نجات عنوان کرد.

فرهادی با بیان اینکه یکی از طرح‌های زیرساختی که امروز افتتاح می‌شود سیلوهای نگهداری غلات در بندر انزلی است که با مشارکت اداره کل بنادر و دریانوردی استان گیلان به‌عنوان یک زیرساخت اساسی در مدار خدمت‌رسانی به بازرگانان کشورمان و کشورهای منطقه قرار می‌گیرد، از بهره‌برداری ۵ طرح عمران روستایی در روستاهای محدوده منطقه آزاد انزلی با صرف هزینه ۹٫۴ میلیارد ریالی از منابع درآمدی سازمان منطقه آزاد انزلی خبر داد. وی در پایان تصریح کرد: در زمینه شروع به کار طرح‌های جدید سرمایه‌گذاری که توسط سرمایه‌گذاران بخش خصوصی صورت می‌گیرد به صورت هم‌زمان عملیات

ویژه‌نامه
مناطق آزاد

ایران

مهر ۱۴۰۱

۱۳ سال
اشتغال آفرین
دانش نیان

تولید و تجارت

ماکتوانیم

هم زمان با هفته دولت

افتتاح پروژه
سرمایه گذاری
منطقه آزاد انزلی

شهریور ماه ۱۴۰۱

سرمایه گذاری
۳۴۲۵
میلیارد ریال

اشتغال آفرینی
۶۵۱
نفر

سازمان منطقه آزاد انزلی
پژوهشگاه ملی مهندسی عمران و معماری

۶ طرح سرمایه‌گذاری تولیدی-صنعتی و تجاری-اداری با برآورد هزینه ۴۱۵۰ میلیارد ریال برای ۷۹۵ نفر به صورت مستقیم و غیر مستقیم فرصت شغلی ایجاد می‌کنند. از شش طرح فوق، یک طرح با مشارکت سرمایه‌گذار خارجی و ۵ طرح دیگر توسط سرمایه‌گذاران ایرانی صورت می‌گیرد

اشاره به اشتغالزایی مستقیم و غیر مستقیم برای ۵۷۶ نفر تصریح کرد: نکته حائز اهمیت اینکه ظرف چندماه گذشته و با پیگیری‌های همکاران این سازمان و علی‌رغم شرایط سخت تحریمی، با بهره‌گیری از ظرفیت و مزیت‌های قانونی، بسته‌های تشویقی و حمایتی این سازمان، ۲ مجموعه تولیدی طرح توسعه حوزه فعالیت خود را افتتاح می‌کنند و به عبارتی گسترش فضای کسب و کار خود را در دستور کار قرار داده‌اند.

وی از بهره‌برداری سیلوهای نگهداری غلات در پسرکرانه مجتمع بندری بندر انزلی که در محدوده این منطقه قرار دارد، با سرمایه‌گذاری ۴۵۰ میلیارد ریالی سرمایه‌گذاری دولتی و بخش خصوصی و ایجاد شغل مستقیم و غیر مستقیم برای ۷۵ نفر خبر داد و گفت: از مجموع ۱۱ طرح زیرساختی سرمایه‌گذاری یک طرح از اعتبارات سازمانی در جهت عمران و آبادانی روستایی ویژه محلات منطقه، دو طرح با مشارکت بخش خصوصی و دولتی، یک طرح با حضور سرمایه‌گذار خارجی و هفت پروژه در حال افتتاح با سرمایه‌گذاری بخش خصوصی ایرانی مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرند.

فرهادی در خصوص ۶ طرح سرمایه‌گذاری تولیدی-صنعتی و تجاری-اداری که با دستور معاون اول رئیس‌جمهور عملیات احداث آنها آغاز می‌شود، چنین توضیح داد که طرح‌های مزبور با برآورد هزینه ۴۱۵۰ میلیارد ریال برای ۷۹۵ نفر به صورت مستقیم و غیر مستقیم فرصت شغلی ایجاد می‌کنند.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی با بیان اینکه از شش طرح فوق، یک طرح با مشارکت سرمایه‌گذار خارجی و ۵ طرح دیگر توسط سرمایه‌گذاران ایرانی صورت می‌گیرد، افزود: از پروژه‌های مزبور سه طرح تولیدی در زمینه پوشاک، صنایع غذایی (شکلات) و بسته‌بندی روغن نباتی عملیات اجرایی ساخت طرح سرمایه‌گذاری خود را آغاز می‌کنند و در عین حال احداث دو مجتمع تجاری و اداری نیز شروع می‌شود.

ماکتوانیم

تولید و تجارت

هم زمان با هفته دولت آغاز عملیات اجرایی و شروع به کار پروژه‌های سرمایه گذاری منطقه آزاد انزلی

مجموع ۶ پروژه

سرمایه گذاری
۴۱۵۰
میلیارد ریال

اشتغال آفرینی
۷۹۵
نفر

سازمان منطقه آزاد انزلی
پژوهشگاه ملی مهندسی عمران و معماری

ویژه‌نامه
مناطق آزاد

ایران

مهر ۱۴۰۱

۳۰

همزمان با هفته دولت، ۱۴ طرح عمرانی، کشاورزی، صنعتی و گردشگری افتتاح یا کلنگ‌زنی شد

۲ هزار میلیارد تومان پروژه سهم منطقه آزاد ماکو

۱۴ طرح عمرانی و زیرساختی، کشاورزی، صنعتی و گردشگری به ارزش ۲۰ هزار میلیارد ریال به مناسبت هفته دولت در منطقه آزاد ماکو کلنگ‌زنی یا به بهره‌برداری رسید. این پروژه‌ها که عمدتاً سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و در راستای تقویت اقتصاد ملی و منطقه اجرا شده یا می‌شود با بهره‌برداری از تمام پروژه‌ها برای بیش از ۵ هزار نفر زمینه اشتغالزایی فراهم می‌شود.

میلیارد ریال همزمان کلنگ‌زنی شد.

جزئیات پروژه‌های زیربنایی

همچنین عملیات اجرایی پروژه‌های احداث جاده ماکو - دانالو با ۴۴۰ میلیارد ریال، بهسازی و آسفالت محور ماکو - چالدران با ۲۰۰ میلیارد ریال و فاز دوم پروژه محصورسازی منطقه به طول ۱۳ کیلومتر با ۱۷۰ میلیارد ریال توسط سازمان منطقه آزاد ماکو آغاز شدند. افتتاح مدرسه ۱۰ کلاسه دانش‌آموزان استثنایی آموزش و پرورش شهرستان ماکو نیز با اعتبار بیش از ۶۰ میلیارد ریال ساخته و تحویل آموزش و پرورش شد.

پروژه گازرسانی به روستاهای مسیر قره خاچ، ترکان، دیبک و بارون که از مصوبات سفر استاندار آذربایجان غربی به شهرستان ماکو بود مراحل اجرایی آن به طول ۳۱ کیلومتر و با اعتبار ۱۳۰ میلیارد ریال آغاز شد. علاوه بر این، طرح آبرسانی خط دوم انتقال آب از تصفیه خانه شماره یک به ۲ ماکو آغاز شد که برای اتمام این طرح آبرسانی اعتباری بالغ بر ۴۰۰ میلیارد ریال اختصاص یافته است.

کلنگ‌زنی پروژه یک هزار و ۵۰۰ واحدی اداره کل راه و شهرسازی آذربایجان غربی به صورت امضای تفاهمنامه همکاری با مشارکت سازمان منطقه آزاد ماکو و با کارگزاری بنیاد مسکن استان برای طرح اقدام ملی مسکن در شهرستان ماکو با اعتبار چهار هزار و ۵۰۰ میلیارد ریال از دیگر برنامه‌های هفته دولت ۱۴۰۱ در منطقه آزاد ماکو بود. از سوی دیگر، ۳۰ واحد طرح ویژه بهسازی و مقاومسازی مسکن روستایی نیز در شهرستان ماکو با هزینه ۳۰ میلیارد ریال به بهره‌برداری رسید.

از این طرح یک‌هزار فرصت شغلی در این منطقه ایجاد می‌شود که در بلندمدت می‌تواند زمینه تحرک و پویایی را در اقتصاد منطقه فراهم کند.

۲۶۰۰ هکتار پسته و گردو

علاوه بر طرح‌های یاد شده، عملیات اجرایی سه پروژه کاشت گردو و پسته در ۲۶۰۰ هکتار توسط شرکت‌های آریا دشت ماکو، آراز سبز آریا و رایاکشت با سرمایه‌گذاری ۱۲ هزار میلیارد ریال آغاز شد.

همزمان با هفتمین روز از هفته دولت، با حضور مدیرعامل سازمان منطقه آزاد ماکو و جمعی از مسئولان منطقه، عملیات اجرایی واحد کشاورزی ۲ هزار هکتاری کاشت گردو و پسته با سرمایه‌گذاری ۹۸۰۰ میلیارد ریالی بخش خصوصی آغاز شد. این پروژه با احداث باغ در زمینی به وسعت ۲ هزار هکتار در دشت زیدون اجرا می‌شود و برای ۸۰۰ نفر اشتغال ایجاد خواهد کرد.

همچنین یک واحد دیگر کشاورزی باغ پسته و گردو توسط شرکت آراز سبز آریا منطقه آزاد ماکو با سرمایه‌گذاری ۱۲۰۰ میلیارد ریالی در دشت یاراغلی پلدشت و با اشتغالزایی ۱۲۰ نفر کلنگ‌زنی شد.

یک واحد کاشت مکانیزه پسته و گردوی گرمسیری دیگر نیز به مساحت ۳۱۹ هکتار توسط شرکت رایا کشت با سرمایه‌گذاری ۹۶۰

بهره‌برداری از اولین طرح کشاورزی پروژه ملی مهار آب‌های مرزی (پایاب سد کرم آباد) در مساحت ۴۲۲ هکتار با حجم سرمایه‌گذاری ۳۲۰ میلیارد ریال در روستاهای قیقاج پلدشت و قیاس شوط با اشتغالزایی ۵۰ نفر به صورت مستقیم توسط شرکت دشت پیمان به بهره‌برداری رسید.

همچنین بهره‌برداری از واحد تولیدی انواع یونولیت در شهرک صنایع سبک با سرمایه‌گذاری ۱۰۰ میلیارد ریالی بخش خصوصی شرکت تاج فوم ایرانیان از دیگر پروژه‌های به بهره‌برداری رسیده در منطقه آزاد ماکو بود. معدن مرمریت سیاه با حجم سرمایه‌گذاری ۳۰۰ میلیارد ریالی دیگر پروژه‌های هفته دولت در منطقه آزاد ماکو بود که بهره‌برداری رسید.

پروژه‌های گردشگری کارتینگ (فاز اول) در روستای گجوت با سرمایه‌گذاری ۲۵۰ میلیارد ریالی بخش خصوصی و مجتمع آب درمانی شوط با سرمایه‌گذاری ۱۲۰ میلیارد ریالی از دیگر پروژه‌هایی است که در هفته دولت سال جاری در منطقه آزاد ماکو افتتاح شدند. یک واحد گاوداری ۵ هزار رأسی با سرمایه‌گذاری ۵۰۰ میلیارد ریالی بخش خصوصی در منطقه آزاد ماکو نیز کلنگ‌زنی شد. این گاوداری با تولید روزانه ۲۰۰ تن شیر بخش عمده‌ای از نیازهای پروتئینی استان و منطقه را تأمین خواهد کرد. با بهره‌برداری

آیین افتتاح و ۷۱ پروژه کلنگ زنی همزمان سرمایه گذاری صنعتی و عمرانی در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور

(بصورت ویدئو کنفرانس)

دومین دوره افتتاح پروژه های سرمایه گذاری مناطق آزاد و ویژه اقتصادی

۴ منطقه آزاد تجاری-صنعتی

۵ منطقه ویژه اقتصادی

◆ بهره برداری از ۵۱ پروژه

با ارزش بیش از **۶۳,۰۰۰** میلیارد ریال

با اشتغال زایی **۱۷,۷۴۱** نفر مستقیم: **۵,۷۴۳** نفر غیرمستقیم: **۱۱,۹۹۸** نفر

◆ کلنگ زنی و شروع عملیات اجرایی ۲۰ پروژه

با ارزش بیش از **۱,۱۱۷,۰۰۰** میلیارد ریال

با اشتغال زایی **۵,۲۹۵** نفر مستقیم: **۲,۸۰۶** نفر غیرمستقیم: **۲,۴۸۹** نفر

شهریور ماه ۱۴۰۱